

© Ελληνική Δημοκρατία, 2019. Ανεπίσημη μετάφραση που έγινε από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ). [Η μετάφραση έχει δημοσιευθεί στην επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ]. Η μετάφραση αυτή δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

© Hellenic Republic, 2019. Unofficial translation made by the Greek National Commission for Human Rights (GNCHR). [Translation already published on the official website of the GNCHR]. This translation does not bind the Court.

© République Hellenique, 2019. Cette traduction non officielle a été faite par la Commission Nationale Hellénique pour les Droits de l'Homme (CNHHDH). [Traduction déjà publiée sur le site Internet officiel de la CNHHDH]. Elle ne lie pas la Cour.

Ενημερωτικό Δελτίο – Δικαιώματα των παιδιών

Ιανουάριος 2019

Αυτό το ενημερωτικό δελτίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο και δεν είναι εξαντλητικό

Δικαιώματα των παιδιών

Βλ. επίσης τα ενημερωτικά δελτία σχετικά με τις [«Διεθνείς απαγωγές παιδιών»](#), την [«Προστασία ανηλίκων»](#), τους [«Συνοδευόμενους ανήλικους μετανάστες υπό κράτηση»](#) και τους [«Ασυνόδευτους ανήλικους μετανάστες υπό κράτηση»](#).

Άρθρο 1 (υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (στο εξής «Σύμβαση»):

«Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν, εις **όλα τα** εξαρτώμενα εκ της δικαιοδοσίας των **πρόσωπα**, τα καθοριζόμενα εις [την παρούσαν Σύμβαση] δικαιώματα και ελευθερίες».

Δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο (Άρθρο 6 της Σύμβασης)

Stagno κατά Βελγίου

7 Ιουλίου 2009

Μετά τον θάνατο του πατέρα τους, οι δύο προσφεύγουσες (οι οποίες ήταν ανήλικες εκείνη την εποχή) καθώς και ορισμένοι άλλοι κατιόντες έλαβαν, ως δικαιούχοι της ασφάλειας ζωής του πατέρα τους, ένα χρηματικό ποσό από μια ασφαλιστική εταιρεία. Η μητέρα τους, ως νόμιμη διαχειρίστρια της περιουσίας των τέκνων της, κατέθεσε το ποσό σε αποταμιευτικούς λογαριασμούς, οι οποίοι άδειασαν μέσα σε λιγότερο από έναν χρόνο. Κατά την ενηλικίωσή τους, καθεμία από τις προσφεύγουσες άσκησαν αγωγή τόσο εναντίον της μητέρας τους όσο και εναντίον της ασφαλιστικής εταιρείας. Στη συνέχεια παραιτήθηκαν από την αξίωση εναντίον της μητέρας τους, καθώς ήλθαν σε συμβιβασμό μαζί της. Ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οι προσφεύγουσες ισχυρίστηκαν ότι παραβιάστηκε το δικαίωμά τους για πρόσβαση σε δικαστήριο. Υποστήριξαν ειδικότερα ότι τα Βελγικά δικαστήρια, έχοντας απορρίψει λόγω παραγραφής την αγωγή τους εναντίον της ασφαλιστικής εταιρείας, στερησαν από αυτές κάθε μέσο αποτελεσματικής προσφυγής στη δικαιοσύνη, δεδομένου ότι η παραγραφή δεν είχε

ανασταλεί κατά το διάστημα της ανηλικότητάς τους, παρά το γεγονός ότι δεν είχαν τη δυνατότητα να κινήσουν νομικές διαδικασίες κατά το διάστημα εκείνο.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 6 παρ. 1** (δικαίωμα σε δίκαιη δίκη – πρόσβαση σε δικαστήριο) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Σημείωσε ειδικότερα ότι τα βελγικά δικαστήρια, κρίνοντας ότι η προθεσμία της παραγραφής έτρεχε και σε βάρος των ανηλίκων, έδωσαν προτεραιότητα στα συμφέροντα των ασφαλιστικών εταιρειών. Στην πράξη ωστόσο οι προσφεύγουσες δεν είχαν τη δυνατότητα να υπερασπιστούν τα περιουσιακά τους δικαιώματα εναντίον της εταιρείας πριν από την ενηλικίωσή τους και, όταν πια ενηλικιώθηκαν, η αξίωσή τους εναντίον της εταιρείας είχε παραγραφεί. Συνεπώς, η απαρέγκλιτη εφαρμογή της προθεσμίας παραγραφής, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι συγκεκριμένες περιστάσεις της υπόθεσης, εμπόδισε τις προσφεύγουσες να ασκήσουν ένα μέσο προσφυγής στη δικαιοσύνη, το οποίο ήταν καταρχήν διαθέσιμο σε αυτές.

Δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (Άρθρο 8)

Υιοθεσία

[Chbihi Loudoudi και Λουποί κατά Βελγίου](#)

16 Δεκεμβρίου 2014

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στην διενεργηθείσα στο Βέλγιο διαδικασία υιοθεσίας, εκ μέρους των προσφευγόντων, της Μαροκινής ανιψιάς τους, την κηδεμονία της οποίας είχαν αναλάβει βάσει του θεσμού «kafala»¹. Ειδικότερα, οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν αφενός την άρνηση των βελγικών αρχών να αναγνωρίσουν την κηδεμονία που προέκυψε βάσει του θεσμού «kafala» και να εγκρίνουν την υιοθεσία της ανιψιάς τους, βλάπτοντας με αυτόν τον τρόπο το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, και αφετέρου τον αβέβαιο χαρακτήρα του καθεστώτος διαμονής της.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης όσον αφορά στην άρνηση έγκρισης της υιοθεσίας και ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) όσον αφορά στο καθεστώς διαμονής του παιδιού. Ειδικότερα, σημείωσε αφενός ότι η άρνηση έγκρισης της υιοθεσίας θεμελιωνόταν σε νόμο που επεδίωκε να εξασφαλίσει, σε συμφωνία με τη Σύμβαση της Χάγης της 29^{ης} Μαΐου 1993 για την Προστασία των Παιδιών και τη Συνεργασία στον Τομέα της Διακρατικής Υιοθεσίας, ότι οι διεθνείς υιοθεσίες θα διενεργούνταν με στόχο το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού και με σεβασμό προς την ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή κι αφετέρου ότι οι βελγικές

¹ Το ισλαμικό δίκαιο απαγορεύει την υιοθεσία, η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία οικογενειακών δεσμών συναφών με τους δεσμούς που προκύπτουν από τη βιολογική συγγένεια. Αντ' αυτού, το ισλαμικό δίκαιο προβλέπει έναν ειδικό θεσμό κηδεμονίας, ο οποίος ονομάζεται «kafala». Στα μουσουλμανικά κράτη, με εξαίρεση την Τουρκία, την Ινδονησία και την Τυνησία, ως «kafala» ορίζεται η οικειοθελής δέσμευση για τη διατροφή, την παροχή προστασίας και την επιμέλεια της εκπαίδευσης ενός ανηλίκου.

αρχές μπορούσαν νομίμως να θεωρήσουν ότι μια τέτοια άρνηση εξυπηρετούσε το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, καθώς θα διασφάλιζε τη διατήρηση μίας και μοναδικής γονικής σχέσης τόσο στο Μαρόκο όσο και στο Βέλγιο (δηλαδή της νόμιμης γονικής σχέσης με τους βιολογικούς γονείς). Επιπλέον, το Δικαστήριο, υπενθυμίζοντας ότι η Σύμβαση δεν εγγυάται το δικαίωμα σε συγκεκριμένο είδος άδειας διαμονής, παρατήρησε ότι το μοναδικό πραγματικό εμπόδιο που αντιμετώπισε το κορίτσι ήταν το γεγονός ότι δεν μπόρεσε να συμμετάσχει σε μια σχολική εκδρομή. Αυτή η δυσκολία, η οποία οφειλόταν στην έλλειψη άδειας διαμονής μεταξύ Μαΐου 2010 και Φεβρουαρίου 2011, δεν αρκούσε για να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το Βέλγιο ήταν υποχρεωμένο να χορηγήσει στο κορίτσι άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας για να προστατεύσει την ιδιωτική της ζωή.

Zaiet κατά Ρουμανίας

24 Μαρτίου 2015

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στην ακύρωση της υιοθεσίας μιας γυναίκας, ύστερα από υποκίνηση της θετής της αδελφής, 31 έτη μετά την επικύρωση της υιοθεσίας αυτής και 18 έτη μετά τον θάνατο της θετής τους μητέρας. Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ειδικότερα ότι η ακύρωση της υιοθεσίας της ισοδυναμούσε με αυθαίρετη και δυσανάλογη παρέμβαση στην οικογενειακή της ζωή, επισημαίνοντας ότι ζούσε με τη θετή της μητέρα από την ηλικία των εννέα ετών και ότι η σχέση τους ήταν βασισμένη στη στοργή, το αίσθημα ευθύνης και την αμοιβαία υποστήριξη. Κατήγγειλε επιπλέον ότι, λόγω της ακύρωσης της υιοθεσίας της, έχασε τα νόμιμα δικαιώματά της επί των πέντε εκταρίων δάσους που είχε κληρονομήσει από τη θετή της μητέρα.

Σε αυτήν την υπόθεση το Δικαστήριο εκλήθη για πρώτη φορά να εξετάσει την ακύρωση μιας απόφασης υιοθεσίας, με το θετό γονέα να έχει ήδη αποβιώσει και το θετό τέκνο να έχει προ πολλού ενηλικιωθεί. Εν προκειμένω, θεωρώντας ότι η απόφαση ακύρωσης ήταν ασαφής και ανεπαρκώς αιτιολογημένη δεδομένων των ριζικών μεταβολών που θα επέφερε ένα τέτοιο μέτρο, το Δικαστήριο έκρινε ότι η παρέμβαση στην οικογενειακή ζωή της προσφεύγουσας δεν ήταν ειδικά και επαρκώς δικαιολογημένη, κατά **παράβαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημείωσε ειδικότερα ότι, σε κάθε περίπτωση, η ακύρωση μιας υιοθεσίας δεν θα έπρεπε να συνιστά μέτρο στρεφόμενο κατά του θετού τέκνου και τόνισε ότι, στις κανονιστικές διατάξεις και τις αποφάσεις επί θεμάτων υιοθεσίας, το συμφέρον του παιδιού πρέπει να παραμένει ζήτημα ύψιστης σημασίας. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** (προστασία της ιδιοκτησίας) στη Σύμβαση, λόγω της δυσανάλογης παρέμβασης στο ιδιοκτησιακό δικαίωμα της προσφεύγουσας πάνω στην επίδικη έκταση γης.

Γονική μέριμνα, επιμέλεια τέκνου και δικαιώματα επικοινωνίας

N. Ts. κατά Γεωργίας

2 Φεβρουαρίου 2016

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στη διαδικασία επιστροφής τριών νεαρών αγοριών – τα οποία ζούσαν με την οικογένεια της μητέρας τους από τότε που εκείνη απεβίωσε –

στον πατέρα τους. Η πρώτη προσφεύγουσα υποστήριξε συγκεκριμένα ότι οι εθνικές αρχές δεν αξιολόγησαν επιμελώς το υπέρτατο συμφέρον των ανιψιών της και ότι η διαδικασία έπασχε από δικονομικό ελάττωμα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης. Σημείωσε ειδικότερα ότι τα ανήλικα τέκνα δεν εκπροσωπήθηκαν επαρκώς ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, ιδίως επειδή οι εξουσίες και οι αρμοδιότητες της εθνικής αρχής στην οποία είχε ανατεθεί η εκπροσώπησή τους δεν ήταν σαφώς καθορισμένες και επειδή τα δικαστήρια δεν φρόντισαν να ακούσουν αυτοπροσώπως το μεγαλύτερο από τα αγόρια. Επιπλέον, τα δικαστήρια αξιολόγησαν ανεπαρκώς το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών, καθώς δεν έλαβαν υπόψη την ψυχολογική τους κατάσταση.

Δικαίωμα γνώσης της καταγωγής

[Mikulic κατά Κροατίας](#)

7 Φεβρουαρίου 2002

Η υπόθεση αφορούσε σε ένα κορίτσι γεννημένο εκτός γάμου, το οποίο κατέθεσε, από κοινού με τη μητέρα του, αγωγή για αναγνώριση πατρότητας. Η προσφεύγουσα κατήγγειλε ότι το κροατικό δίκαιο δεν υποχρέωνε τους άντρες εναντίον των οποίων στρέφονταν αγωγές για την αναγνώριση της πατρότητας να συμμορφωθούν με δικαστικές εντολές που διέτασσαν την υποβολή σε τεστ DNA και ότι η αδυναμία των εθνικών δικαστηρίων να αποφανθούν επί του αιτήματός της παρέτεινε την αβεβαιότητά της ως προς την προσωπική της ταυτότητα. Παραπονέθηκε επίσης για τη διάρκεια της διαδικασίας και για την έλλειψη αποτελεσματικού μέσου προσφυγής για την επίσπευση της διαδικασίας.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης. Σημείωσε ειδικότερα ότι τα δικαστήρια, κατά την εξέταση ενός αιτήματος απόδειξης της πατρότητας, ήταν υποχρεωμένα να λάβουν υπόψη τη θεμελιώδη αρχή του συμφέροντος του παιδιού. Εν προκειμένω, εκτίμησε ότι η εφαρμοστέα διαδικασία δεν εξασφάλιζε μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος της προσφεύγουσας να λάβει τέλος, χωρίς περιττή καθυστέρηση, η αβεβαιότητά της ως προς την προσωπική της ταυτότητα και του δικαιώματος του φερόμενου ως πατέρα να μην υποβληθεί σε τεστ DNA. Συνεπώς η αναποτελεσματικότητα των δικαστηρίων παρέτεινε την κατάσταση αβεβαιότητας της προσφεύγουσας ως προς την προσωπική της ταυτότητα. Το Δικαστήριο έκρινε επιπλέον ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 6 παρ. 1** (δικαίωμα στη χρηστή απονομή δικαιοσύνης εντός λογικής προθεσμίας) και **παραβίαση του Άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης.

Βλ. επίσης, μεταξύ άλλων: [Gaskin κατά Ηνωμένου Βασιλείου](#), απόφαση της 7^{ης} Ιουλίου 1989· [Ebru και Tayfun Engin Çolak κατά Τουρκίας](#), απόφαση της 30^{ης} Μαΐου 2006· [Kalacheva κατά Ρωσίας](#), απόφασης της 7^{ης} Μαΐου 2009· [Backlund κατά Φινλανδίας](#) και [Grönmark κατά Φινλανδίας](#), αποφάσεις της 6^{ης} Ιουλίου 2010· [Pascoud κατά Γαλλίας](#), απόφαση της 16^{ης} Ιουνίου 2011· [Laakso κατά Φινλανδίας](#), απόφαση της 15^{ης} Ιανουαρίου 2013· και [Röman κατά Φινλανδίας](#), απόφαση της 29^{ης} Ιανουαρίου 2013· [Konstantinidis κατά Ελλάδας](#), απόφαση της 3^{ης} Απριλίου 2014· [Călin και λοιποί κατά Ρουμανίας](#), απόφαση της 19^{ης} Ιουλίου 2016.

Odiènre κατά Γαλλίας

13 Φεβρουαρίου 2003 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Η προσφεύγουσα εγκαταλείφθηκε από τη βιολογική της μητέρα στην Υπηρεσία Κοινωνικής Πρόνοιας, κατά τη γέννησή της. Η μητέρα της ζήτησε να μην αποκαλυφθεί η ταυτότητά της στην κόρη της, η οποία ετέθη υπό την κηδεμονία του Κράτους και έπειτα υιοθετήθηκε βάσει αποφάσεως πλήρους υιοθεσίας. Στη συνέχεια, η προσφεύγουσα θέλησε να ανακαλύψει την ταυτότητα των βιολογικών της γονέων και των αδελφών της. Το αίτημά της απορρίφθηκε επειδή η γέννησή της είχε υπαχθεί σε ειδική διαδικασία (« sous X »), η οποία επέτρεπε στις μητέρες να διατηρήσουν την ανωνυμία τους. Η προσφεύγουσα κατήγγειλε το γεγονός ότι δεν μπόρεσε να λάβει πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα της βιολογικής της οικογένειας και υποστήριξε ότι το γεγονός αυτό της προξένισε σοβαρή βλάβη, καθώς της στέρησε τη δυνατότητα να ανασυστήσει το ιστορικό της ζωής της. Ισχυρίστηκε επιπλέον ότι οι γαλλικοί κανόνες περί απορρήτου αναφορικά με τις γεννήσεις ισοδυναμούσαν με διάκριση λόγω γέννησης.

Στην απόφαση του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης το Δικαστήριο σημείωσε ότι η γέννηση, και ειδικότερα οι περιστάσεις υπό τις οποίες γεννιέται ένα παιδί, συνιστούν μέρος της ιδιωτικής ζωής του παιδιού, και μετέπειτα του ενηλίκου, τον σεβασμό της οποίας εγγυάται το Άρθρο 8 της Σύμβασης. Εν προκειμένω έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής), σημειώνοντας ειδικότερα ότι η προσφεύγουσα είχε πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με τη μητέρα της και τη βιολογική της οικογένεια, οι οποίες, αν και δεν αποκάλυπταν την ταυτότητα των προσώπων, της επέτρεπαν να ανακαλύψει στοιχεία αναφορικά με τις ρίζες της, εξασφαλίζοντας παράλληλα τα συμφέροντα των τρίτων μερών. Επιπλέον, βάσει ενός νέου νόμου που ψηφίστηκε το 2002, κατέστη δυνατή η άρση του απορρήτου της ταυτότητας και συστήθηκε ένα ειδικό όργανο για τη διευκόλυνση της ανεύρεσης πληροφοριών σχετικών με τη βιολογική καταγωγή. Βάσει αυτού του νόμου, η προσφεύγουσα μπορούσε πλέον να ζητήσει την αποκάλυψη της ταυτότητας της μητέρας της, υπό την προϋπόθεση της συναίνεσης της τελευταίας, προκειμένου να διασφαλιστεί ένας δίκαιος συμβιβασμός μεταξύ της ανάγκης της μητέρας για προστασία και του νόμιμου αιτήματος της προσφεύγουσας. Στόχος επομένως της γαλλικής νομοθεσίας ήταν να επιτύχει ισορροπία και επαρκή σχέση αναλογικότητας ανάμεσα στα αντικρουόμενα συμφέροντα. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 8** της Σύμβασης, εκτιμώντας ότι η προσφεύγουσα δεν είχε υποστεί διάκριση λόγω της φύσης της συγγενείας της, δεδομένου ότι διέθετε γονικό δεσμό με τους θετούς γονείς της και δικαίωμα στην κληρονομιά και την περιουσία τους. Επιπλέον, δεν μπορούσε να ισχυριστεί ότι η θέση της αναφορικά με τη βιολογική της μητέρα ήταν παρόμοια με τη θέση παιδιών που έχουν θεμελιωμένο γονικό δεσμό με τη βιολογική τους μητέρα.

Jäggi κατά Ελβετίας

13 Ιουλίου 2006

Ο προσφεύγων δεν έλαβε άδεια για την διενέργεια τεστ DNA επί της σορού ενός άνδρα, ο οποίος, σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, ήταν κατά πάσα πιθανότητα ο βιολογικός του πατέρα. Αδυνατούσε επομένως να εξακριβώσει την πατρότητά του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής) της Σύμβασης λόγω του γεγονότος ότι ο προσφεύγων δεν είχε τη δυνατότητα να υποβάλει τη σορό του φερόμενου ως βιολογικού του πατέρα σε ανάλυση DNA. Σημείωσε ειδικότερα ότι το τεστ DNA δεν ήταν ιδιαίτερα επεμβατική μέθοδος, ότι η οικογένεια του θανόντος δεν προέβαλε καμία αντίρρηση φιλοσοφικής ή θρησκευτικής φύσεως και ότι, εάν ο προσφεύγων δεν είχε προβεί σε ανανέωση της μίσθωσης του τάφου, θα είχε ήδη γίνει εκταφή της σορού του θανόντος.

A.M.M. κατά Ρουμανίας (αρ. προσφυγής 2151/10)

14 Φεβρουαρίου 2012

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στη νομική διαδικασία αναγνώρισης της πατρότητας ενός παιδιού, το οποίο γεννήθηκε εκτός γάμου το 2001 και το οποίο έπασχε από ορισμένες αναπηρίες. Στο πιστοποιητικό γέννησής του είχε καταχωρισθεί ως αγνώστου πατρός. Ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε αρχικά από τη μητέρα του και στη συνέχεια, δεδομένου ότι η μητέρα του έπασχε από σοβαρή αναπηρία, από την εκ μητρός γιαγιά του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης, εκτιμώντας ότι τα εθνικά δικαστήρια δεν εξασφάλισαν μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος του παιδιού να απολαύει προστασίας των συμφερόντων του κατά την πορεία της διαδικασίας και του δικαιώματος του φερόμενου ως πατέρα να μην υποβληθεί σε τεστ πατρότητας και να μην συμμετάσχει στη διαδικασία.

Godelli κατά Ιταλίας

25 Σεπτεμβρίου 2012

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στο απόρρητο των σχετικών με τη γέννηση πληροφοριών και στην αδυναμία ενός προσώπου που είχε εγκαταλειφθεί από τη μητέρα του να συγκεντρώσει πληροφορίες για την βιολογική του καταγωγή. Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι υπέστη σοβαρή βλάβη λόγω της άγνοιάς της για το παρελθόν της, δεδομένου ότι, στο πλαίσιο σεβασμού των συμφερόντων των τρίτων μερών, δεν μπόρεσε να εντοπίσει κανένα στοιχείο σχετικό με τις ρίζες της.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής) της Σύμβασης, εκτιμώντας ειδικότερα ότι δεν εξασφαλίστηκε μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ των αντικρουόμενων συμφερόντων, καθώς η ιταλική νομοθεσία, στην περίπτωση που η μητέρα είχε επιλέξει να διατηρήσει την ανωνυμία της, δεν επέτρεπε σε ένα υιοθετημένο παιδί, το οποίο δεν είχε αναγνωριστεί επισήμως κατά τη γέννησή του, να ζητήσει είτε πληροφορίες (που δεν αποκαλύπτουν την ταυτότητα των προσώπων) σχετικές με τη βιολογική του καταγωγή είτε την αποκάλυψη της ταυτότητας της βιολογικής του μητέρας με τη συναίνεση της τελευταίας.

Canonne κατά Γαλλίας

2 Ιουνίου 2015 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Σε αυτήν την υπόθεση ο προσφεύγων κατήγγειλε το γεγονός ότι τα εθνικά δικαστήρια συμπέραναν, από την άρνησή του να υποβληθεί στην εξέταση γενετικού υλικού την οποία είχαν διατάξει, ότι ήταν ο πατέρας μιας νεαρής γυναίκας.

Επεσήμανε ειδικότερα ότι, βάσει του γαλλικού δικαίου, ο εναγόμενος σε αγωγή αναγνώρισης πατρότητας ήταν υποχρεωμένος να υποβληθεί σε εξέταση DNA, προκειμένου να αποδείξει ότι δεν είναι ο πατέρας. Κατήγγειλε ότι καταστρατηγείται η αρχή του απαραβίαστου του ανθρώπινου σώματος, η οποία, σύμφωνα με τον ίδιο, απαγορεύει οποιαδήποτε εξαναγκαστική υποβολή σε εξέταση γενετικού υλικού στις υποθέσεις αστικής φύσεως.

Το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτους** ως προδήλως αβάσιμους τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος που προέκυπταν από το Άρθρο 8 (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης. Σημείωσε ότι τα εθνικά δικαστήρια, λαμβάνοντας υπόψη την άρνηση του προσφεύγοντος να υποβληθεί στην εξέταση γενετικού υλικού που διατάχθηκε δικαστικώς, προκειμένου να τον ανακηρύξουν πατέρα της νεαρής γυναίκας, και δίνοντας προτεραιότητα στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής της τελευταίας έναντι του αντίστοιχου δικαιώματος του προσφεύγοντος, δεν υπερέβησαν τα όρια της ευρείας διακριτικής ευχέρειας που διέθεταν.

Mandet κατά Γαλλίας

14 Ιανουαρίου 2016

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στην ακύρωση, μετά από αίτηση του βιολογικού πατέρα του παιδιού, της αναγνώρισης της πατρότητας στην οποία είχε προβεί ο σύζυγος της μητέρας του παιδιού. Οι προσφεύγοντες – η μητέρα, ο σύζυγός της και το παιδί – κατήγγειλαν την ακύρωση της αναγνώρισης της πατρότητας, καθώς και την ακύρωση της νομιμοποίησης του παιδιού. Ισχυρίστηκαν ειδικότερα ότι τα μέτρα αυτά ήταν δυσανάλογα σε σχέση με το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, το οποίο υπαγόρευε, σύμφωνα με τους ίδιους, τη διατήρηση της επί σειρά ετών παγιωμένης γονικής σχέσης και τη διαφύλαξη της συναισθηματικής σταθερότητας του παιδιού.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν παραβιάστηκε το Άρθρο 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης. Σημείωσε ειδικότερα ότι από το αιτιολογικό των αποφάσεων των γαλλικών δικαστηρίων προέκυπτε ότι το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού βρισκόταν προσηκόντως στο επίκεντρο του σκεπτικού τους. Τα γαλλικά δικαστήρια έκριναν ότι, παρόλο που το παιδί θεωρούσε τον σύζυγο της μητέρας του ως πατέρα του, το συμφέρον του [παιδιού] έγκειτο, κατά κύριο λόγο, στο να γνωρίζει την αλήθεια για τη βιολογική του καταγωγή. Οι αποφάσεις αυτές δεν συνεπάγονταν αδικαιολόγητη πρόταξη του συμφέροντος του βιολογικού πατέρα έναντι του συμφέροντος του παιδιού, αλλά βασίζονταν στη σκέψη ότι το συμφέρον του παιδιού και το συμφέρον του βιολογικού πατέρα συνέπιπταν εν μέρει. Επιπλέον οι αποφάσεις των γαλλικών δικαστηρίων, δεδομένου ότι ανέθεσαν τη γονική μέριμνα στη μητέρα, δεν εμπόδιζαν το παιδί να συνεχίσει να ζει ως μέλος της οικογένειας Mandet, όπως επιθυμούσε.

Εκκρεμείς προσφυγές

Gauvin-Fournis κατά Γαλλίας (αρ. προσφυγής 21424/16)

Η προσφυγή κοινοποιήθηκε στη Γαλλική Κυβέρνηση στις 5 Ιουνίου 2018

Silliau κατά Γαλλίας (αρ. προσφυγής 45728/17)

Η προσφυγή κοινοποιήθηκε στη Γαλλική Κυβέρνηση στις 5 Ιουνίου 2018

Δικαιώματα οικογενειακής επανένωσης

Sen κατά Ολλανδίας

21 Δεκεμβρίου 2001

Οι προσφεύγοντες είναι ένα ζευγάρι Τούρκων πολιτών, όπως και η κόρη τους, η οποία γεννήθηκε στην Τουρκία το 1983 και την οποία η μητέρα της άφησε υπό την κηδεμονία της θείας της, όταν πήγε στην Ολλανδία για να μείνει με τον σύζυγό της το 1986. Οι γονείς ισχυρίστηκαν ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής τους ζωής λόγω της απόρριψης της αίτησής τους για χορήγηση άδειας διαμονής στην κόρη τους, κάτι το οποίο την εμπόδισε να πάει στην Ολλανδία για να μείνει μαζί τους. Το 1990 και το 1994 αντίστοιχα, απέκτησαν δύο ακόμα παιδιά, τα οποία γεννήθηκαν και συνεχίζουν να ζουν στην Ολλανδία μαζί με τους γονείς τους.

Το Δικαστήριο, το οποίο κλήθηκε να αποφασίσει αν οι ολλανδικές αρχές είχαν τη θετική υποχρέωση να επιτρέψουν στην τρίτη προσφεύγουσα να πάει στην Ολλανδία για να μείνει με τους γονείς της, δεδομένου ιδίως του νεαρού της ηλικίας της κατά την υποβολή της αίτησης χορήγησης άδειας διαμονής, έκρινε ότι η εν λόγω προσφεύγουσα είχε ζήσει ολόκληρη τη ζωή της στην Τουρκία και είχε ισχυρούς δεσμούς με το γλωσσικό και πολιτισμικό περιβάλλον αυτής της χώρας, όπου εξακολουθούσαν να μένουν κάποιοι συγγενείς της. Αντιθέτως, σοβαρά εμπόδια υφίσταντο για την επιστροφή των υπόλοιπων μελών της οικογένειας στην Τουρκία. Πράγματι, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες ήταν εγκατεστημένοι ως ζευγάρι στην Ολλανδία, όπου διέμεναν νομίμως για πολλά χρόνια, και τα δύο από τα τρία παιδιά τους ζούσαν ανέκαθεν στην Ολλανδία, όπου και πήγαιναν σχολείο. Το Δικαστήριο, καταλήγοντας ότι το ολλανδικό Κράτος δεν εξασφάλισε μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στο συμφέρον των προσφευγόντων και το κρατικό συμφέρον για έλεγχο της μετανάστευσης, έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης.

Βλ. επίσης: [Tuqabo-Tekle και λοιποί κατά Ολλανδίας](#), απόφαση της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2005.

Osman κατά Δανίας

14 Ιουνίου 2011

Η προσφεύγουσα είναι Σομαλή υπήκοος, η οποία ζούσε στη Δανία με τους γονείς της και τα αδέρφια της από την ηλικία των επτά ετών. Όταν ήταν δεκαπέντε ετών, ο πατέρας της την έστειλε παρά τη θέλησή της σε ένα κέντρο φιλοξενίας προσφύγων στην Κένυα για να φροντίσει τη γιαγιά της (και μητέρα του πατέρα της). Δύο χρόνια αργότερα, ενώ ήταν ακόμα ανήλικη, ζήτησε να επανασυνδεθεί με την οικογένειά της στη Δανία, αλλά οι δανέζικες υπηρεσίες μετανάστευσης απέρριψαν το αίτημά της με την αιτιολογία ότι είχε μείνει εκτός χώρας για περισσότερους από δώδεκα συναπτούς μήνες και συνεπώς η άδεια διαμονής της είχε λήξει. Σημείωσαν επίσης ότι δεν μπορούσε να αιτηθεί την έκδοση νέας άδειας διαμονής καθώς, μετά την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας που σκοπό είχε να αποτρέπει τους αλλοδαπούς γονείς από το να στέλνουν τα ανήλικα παιδιά τους στις χώρες καταγωγής τους για να λαμβάνουν μία πιο παραδοσιακή εκπαίδευση και ανατροφή, μόνο τα παιδιά ηλικίας μικρότερης των δεκαπέντε ετών μπορούσαν να αιτηθούν οικογενειακής επανένωσης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης, σημειώνοντας ειδικότερα ότι η προσφεύγουσα μπορούσε να θεωρηθεί ως μετανάστρια εγκατεστημένη και διαμένουσα νομίμως στη χώρα καθ' όλη τη διάρκεια, ή έστω για το μεγαλύτερο μέρος, της παιδικής και νεανικής της ηλικίας, με αποτέλεσμα να απαιτούνται πολύ σοβαροί λόγοι για να δικαιολογηθεί η άρνηση ανανέωσης της άδειας διαμονής της. Μολονότι ο στόχος που επιδιώκεται με τον νέο νόμο – δηλαδή το να αποτρέπονται οι αλλοδαποί γονείς από το να στέλνουν τα παιδιά τους στις χώρες καταγωγής τους, για να «επανεκπαιδευτούν» με έναν τρόπο που οι γονείς θεωρούν περισσότερο συμβατό με την εθνική τους καταγωγή – είναι θεμιτός, δεν επιτρέπεται να παραμελείται το δικαίωμα των παιδιών σε σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής τους ζωής. Στην περίπτωση αυτής της υπόθεσης δεν θα μπορούσε να λεχθεί ότι το συμφέρον της προσφεύγουσας ελήφθη επαρκώς υπόψη ή ότι εξασφαλίστηκε μια δίκαιη εξισορρόπησή του έναντι του κρατικού συμφέροντος για έλεγχο της μετανάστευσης.

Berisha κατά Ελβετίας

30 Ιουλίου 2013

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στην άρνηση των ελβετικών αρχών να χορηγήσουν άδεια διαμονής στα τρία παιδιά των προσφευγόντων, που γεννήθηκαν στο Κόσσοβο και εισήλθαν παράνομα στην Ελβετία, καθώς και στην απόφαση των αρχών να τους στείλουν πίσω στο Κόσσοβο.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης, σημειώνοντας ειδικότερα ότι οι προσφεύγοντες έμεναν στην Ελβετία λόγω της συνειδητής απόφασής τους να εγκατασταθούν στη χώρα αυτή και όχι στο Κόσσοβο, και ότι τα τρία τους παιδιά δεν είχαν ζήσει για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα στην Ελβετία, ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι είχαν χάσει κάθε δεσμό με τη χώρα καταγωγής τους, όπου είχαν μεγαλώσει και λάβει πολυετή εκπαίδευση. Επιπλέον, τα παιδιά εξακολουθούσαν να έχουν οικογενειακούς δεσμούς στο Κόσσοβο, ενώ τα δύο μεγαλύτερα από αυτά, ηλικίας 17 και 19 ετών αντίστοιχα, βρίσκονταν σε μια ηλικία που τους επέτρεπε να συντηρηθούν εξ αποστάσεως. Επίσης, τίποτα δεν εμπόδιζε τους προσφεύγοντες να ταξιδέψουν στο Κόσσοβο ή να μείνουν εκεί μαζί με το νεότερο από τα παιδιά τους, ηλικίας 10 ετών, ώστε να διασφαλίσουν το υπέρτατο συμφέρον του. Επιπροσθέτως, δεδομένης της συμπεριφοράς των προσφευγόντων, οι οποίοι δεν ήταν σε κάθε περίπτωση ειλικρινείς κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σε εθνικό επίπεδο, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι ελβετικές αρχές, αρνούμενες να χορηγήσουν άδειες διαμονής στα παιδιά, δεν υπερέβησαν τα όρια της διακριτικής τους ευχέρειας όσον αφορά στο Άρθρο 8 της Σύμβασης.

Mugenzi κατά Γαλλίας, Tanda-Muzinga κατά Γαλλίας και Senigo Longue και λοιποί κατά Γαλλίας

10 Ιουλίου 2014

Οι υποθέσεις αυτές αφορούσαν στις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι προσφεύγοντες – οι οποίοι είτε ήταν αναγνωρισμένοι πρόσφυγες είτε διέμεναν νομίμως στη Γαλλία – όταν θέλησαν να λάβουν θεωρήσεις εισόδου (visa) για τα παιδιά τους που βρίσκονταν στο εξωτερικό, προκειμένου να επανασυνδεθούν οι

οικογένειές τους. Οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ότι η άρνηση των προξενικών αρχών να χορηγήσουν θεωρήσεις εισόδου στα παιδιά τους, για τον σκοπό της οικογενειακής επανένωσης, παραβίασε το δικαίωμά τους στον σεβασμό της οικογενειακής τους ζωής.

Το Δικαστήριο σημείωσε συγκεκριμένα ότι η διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης έπρεπε να διέπεται από έναν ορισμένο αριθμό χαρακτηριστικών, λαμβάνοντας υπόψη αφενός την ιδιότητα του πρόσφυγα την οποία είχαν οι προσφεύγοντες και αφετέρου το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών, προκειμένου να διασφαλισθούν – από τη σκοπιά των δικονομικών προϋποθέσεων – τα συμφέροντά τους, όπως αυτά προστατεύονται από το Άρθρο 8 (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης.

Όσον αφορά και στις τρεις υποθέσεις, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** της Σύμβασης. Δεδομένου ότι οι εθνικές αρχές δεν έλαβαν προσηκόντως υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση των προσφευγόντων, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι η διαδικασία οικογενειακής επανένωσης δεν διέθετε τις απαιτούμενες εγγυήσεις ευελιξίας, ταχύτητας και αποτελεσματικότητας ώστε να διασφαλισθεί η συμμόρφωση με το δικαιωμάτων προσφευγόντων στον σεβασμό της οικογενειακής τους ζωής. Συνεπώς, το γαλλικό Κράτος δεν κατάφερε να εξασφαλίσει μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στο συμφέρον των προσφευγόντων αφενός και το κρατικό συμφέρον για έλεγχο της μετανάστευσης αφετέρου.

Βλ. επίσης, όπου τίθενται παρόμοια ζητήματα: [Ly κατά Γαλλίας](#), απόφαση επί του παραδεκτού της 17^{ης} Ιουνίου 2014 (το Δικαστήριο κήρυξε απαράδεκτη αυτήν την προσφυγή ως προδήλως αβάσιμη, εκτιμώντας ότι, στο σύνολό της, η διαδικασία λήψης απόφασης επέτρεψε στον προσφεύγοντα να συμμετέχει επαρκώς, διασφαλίζοντας έτσι την υπεράσπιση των συμφερόντων του).

I.A.A. και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου (αρ. προσφυγής 25960/13)

31 Μαρτίου 2016

Σε αυτήν την υπόθεση οι προσφεύγοντες, πέντε Σομαλοί υπήκοοι, κατήγγειλαν την άρνηση των βρετανικών αρχών να επιτρέψουν την είσοδό τους στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου προκειμένου να επανασυνδεθούν με τη μητέρα τους. Η μητέρα τους πήγε το 2004 στο Ηνωμένο Βασίλειο για να μείνει με τον δεύτερο σύζυγό της και η αδελφή της φρόντιζε τα παιδιά στη Σομαλία. Οι προσφεύγοντες μετακόμισαν το 2006 στην Αιθιοπία και έκτοτε διέμεναν εκεί.

Το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτη** την προσφυγή ως προδήλως αβάσιμη, καθώς έκρινε ότι, απορρίπτοντας το αίτημα επανένωσης με τη μητέρα τους, ο εθνικός δικαστής εξασφάλισε μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ του συμφέροντος των προσφευγόντων να αναπτύξουν την οικογενειακή τους ζωή στο Ηνωμένο Βασίλειο και του κρατικού συμφέροντος για έλεγχο των μεταναστευτικών ροών. Παρόλο που η κατάσταση των προσφευγόντων ήταν αναμφίβολα δυσάρεστη, δεν ήταν πλέον παιδιά μικρής ηλικίας (αυτήν τη στιγμή είναι 21, 20, 19, 14 και 13 ετών). Επιπλέον, είχαν μεγαλώσει στο πολιτισμικό και γλωσσικό περιβάλλον της χώρας καταγωγής τους προτού να μείνουν όλοι μαζί ως οικογενειακή μονάδα στην Αιθιοπία κατά τα τελευταία εννέα χρόνια. Εξάλλου, δεν είχαν πάει ποτέ στο Ηνωμένο Βασίλειο και έμεναν μακριά από τη μητέρα τους για περισσότερα από 11 χρόνια. Όσον αφορά στη μητέρα των προσφευγόντων, η οποία προφανώς επέλεξε συνειδητά να αφήσει τα παιδιά της στη Σομαλία και να πάει στο Ηνωμένο Βασίλειο για να μείνει με τον

νέο της σύζυγο, τίποτα δεν καταδείκνυε ότι θα αντιμετώπιζε ανυπέρβλητα εμπόδια κατά την επανεγκατάστασή της είτε στην Αιθιοπία είτε στη Σομαλία.

Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση σε δημόσια σχολεία

A.R. and L.R. κατά Ελβετίας (αρ. προσφυγής 22338/15)

19 Δεκεμβρίου 2017 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Η υπόθεση αφορούσε την απόρριψη από ένα δημοτικό σχολείο της Βασιλείας του αιτήματος της πρώτης προσφεύγουσας να εξαιρεθεί από τα μαθήματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης η κόρη της (η δεύτερη προσφεύγουσα), η οποία ήταν τότε επτά ετών και επρόκειτο να περάσει στη δεύτερη τάξη του δημοτικού. Και οι δύο προσφεύγουσες, οι οποίες δήλωσαν ότι δεν ήταν κατά της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης καθεαυτής στα δημόσια σχολεία αλλά απλώς αμφισβητούσαν τη χρησιμότητά της στο νηπιαγωγείο και τις πρώτες τάξεις του δημοτικού, ισχυρίστηκαν ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματος της πρώτης προσφεύγουσας σε σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής της ζωής. Επίσης, ισχυρίστηκαν ότι η δεύτερη προσφεύγουσα υπέστη αδικαιολόγητη παρέμβαση στην άσκηση του δικαιώματός της σε σεβασμό της ιδιωτικής της ζωής.

Όσον αφορά την ιδιότητα των προσφευγουσών ως θυμάτων, το Δικαστήριο διαπίστωσε αρχικά ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 34 (δικαίωμα ατομικής προσφυγής) της Σύμβασης, η προσφυγή ήταν προδήλως αβάσιμη ως προς τη δεύτερη προσφεύγουσα, η οποία στην πραγματικότητα δεν είχε ποτέ παρακολουθήσει μαθήματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης πριν το τέλος της δεύτερης χρονιάς της στο δημοτικό σχολείο. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης **απαράδεκτους**, ως προδήλως αβάσιμους, τους ισχυρισμούς της πρώτης προσφεύγουσας επί του Άρθρου 8 (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι οι Ελβετικές αρχές δεν υπερέβησαν το περιθώριο εκτιμήσεως που τους παρέχεται από τη Σύμβαση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημείωσε ότι ένας από τους σκοπούς της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης ήταν η πρόληψη της σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης, που συνιστούσαν μια υπαρκτή απειλή για την ψυχική και διανοητική υγεία των παιδιών και απέναντι στην οποία έπρεπε να προφυλαχθούν σε κάθε ηλικία. Επεσήμανε ακόμη ότι ένας από τους στόχους της δημόσιας εκπαίδευσης ήταν να προετοιμάσει τα παιδιά για τις κοινωνικές πραγματικότητες, και τούτο έτεινε να δικαιολογήσει τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση πολύ μικρών σε ηλικία παιδιών που πηγαίνουν στο νηπιαγωγείο ή το δημοτικό. Επομένως, το Δικαστήριο έκρινε ότι η σχολική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, όπως πραγματοποιείται στο καντόνι της Βασιλείας, επεδίωκε θεμιτούς σκοπούς. Όσον αφορά δε την αναλογικότητα της απόρριψης του αιτήματος εξαίρεσης από τέτοια μαθήματα, το Δικαστήριο παρατήρησε ειδικότερα ότι οι εθνικές αρχές είχαν αναγνωρίσει την ύψιστη σημασία του δικαιώματος των γονέων να εξασφαλίζουν τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους. Περαιτέρω, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στο νηπιαγωγείο και τις πρώτες τάξεις του δημοτικού ήταν συμπληρωματικού χαρακτήρα και όχι συστηματική· οι δάσκαλοι έπρεπε απλώς να «αντιδρούν στα ερωτήματα και τις ενέργειες των παιδιών».

Νομική αναγνώριση των παιδιών που γεννηθήκαν μέσω παρένθετης μητρότητας

Mennesson και λοιποί κατά Γαλλίας και Labassee κατά Γαλλίας

26 Ιουνίου 2014

Οι υποθέσεις αυτές αφορούσαν στην άρνηση νομικής αναγνώρισης, στη Γαλλία, των γονικών σχέσεων που είχαν δημιουργηθεί νομίμως στις Ηνωμένες Πολιτείες μεταξύ των παιδιών που είχαν γεννηθεί μέσω διαδικασίας παρένθετης μητρότητας και των ζευγαριών που είχαν καταφύγει στη διαδικασία αυτή. Οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν συγκεκριμένα το γεγονός ότι, σε βάρος του υπέρτατου συμφέροντος των παιδιών, δεν είχαν τη δυνατότητα να πετύχουν στη Γαλλία την αναγνώριση των γονικών σχέσεων που είχαν δημιουργηθεί νομίμως στο εξωτερικό.

Και στις δύο υποθέσεις το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης όσον αφορά στο δικαίωμα των προσφευγόντων σε σεβασμό της οικογενειακής τους ζωής. Έκρινε περαιτέρω, και στις δύο υποθέσεις, ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** όσον αφορά στο δικαίωμα των παιδιών σε σεβασμό της ιδιωτικής τους ζωής. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι αν και οι γαλλικές αρχές γνώριζαν ότι και στις δύο υποθέσεις τα παιδιά είχαν αναγνωρισθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες ως τέκνα της οικογένειας Mennesson και της οικογένειας Labassee, στέρησαν εντούτοις σε αυτά την ιδιότητα αυτή εντός της γαλλικής έννομης τάξης. Σημείωσε ότι αυτή η αντίφαση υπονόμει την ταυτότητα των παιδιών στο εσωτερικό της γαλλικής κοινωνίας. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι η νομολογία απέκλειε πλήρως τη δημιουργία γονικής σχέσης μεταξύ παιδιών γεννημένων μέσω παρένθετης μητρότητας που έχει πραγματοποιηθεί – νομίμως – στο εξωτερικό και του βιολογικού τους πατέρα, κάτι το οποίο υπερέβαινε τα όρια της ευρείας διακριτικής ευχέρειας των Κρατών στον τομέα των αποφάσεων που σχετίζονται με την παρένθετη μητρότητα.

Βλ. επίσης: Foulon και Bouvet κατά Γαλλίας, απόφαση της 21^{ης} Ιουλίου 2016, Laborie κατά Γαλλίας, απόφαση της 19^{ης} Ιανουαρίου 2017.

D. και λοιποί κατά Βελγίου (αρ. προσφυγής 29176/13)

8 Ιουλίου 2014 (απόφαση – εν μέρει διεγράφη από το πινάκιο των υποθέσεων· εν μέρει απαράδεκτη)

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στην αρχική άρνηση των βελγικών αρχών να εγκρίνουν την είσοδο στη βελγική επικράτεια ενός παιδιού που γεννήθηκε στην Ουκρανία μέσω παρένθετης μητρότητας, στην οποία κατέφυγαν οι προσφεύγοντες, ένα ζευγάρι Βέλγων πολιτών. Οι προσφεύγοντες επικαλέστηκαν ειδικότερα τα Άρθρα 3 (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) και 8 (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης.

Δεδομένων των εξελίξεων που έλαβαν χώρα από τη στιγμή που κατετέθη η προσφυγή, δηλαδή της χορήγησης «laissez-passer» στο παιδί και της άφιξής του στο Βέλγιο, όπου διαμένει με τους προσφεύγοντες έκτοτε, το Δικαστήριο θεώρησε αυτό το μέρος της διαφοράς ως διευθετημένο και **διέγραψε από το πινάκιο των υποθέσεών του** την καταγγελία που αφορούσε στην άρνηση των βελγικών αρχών να χορηγήσουν ταξιδιωτικό έγγραφο στο παιδί. Επιπλέον, το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτο** το υπόλοιπο μέρος της προσφυγής. Η άρνηση των βελγικών αρχών

εξακολούθησε μέχρι τη στιγμή που οι προσφεύγοντες υπέβαλαν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, ικανά να βεβαιώσουν την ύπαρξη γονικής σχέσης με το παιδί. Το γεγονός αυτό είχε αναμφίβολα ως αποτέλεσμα να χωριστεί ουσιαστικά το παιδί από τους προσφεύγοντες και ισοδυναμούσε με παρέμβαση στο δικαίωμά τους σε σεβασμό της οικογενειακής τους ζωής. Το Βέλγιο κινήθηκε ωστόσο εντός των ορίων της διακριτικής ευχέρειας που διέθετε στη συγκεκριμένη περίπτωση. Το Δικαστήριο σημείωσε επίσης ότι τίποτα δεν μπορούσε να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το παιδί είχε υποστεί μεταχείριση αντιβαίνουσα στο Άρθρο 3 της Σύμβασης κατά την περίοδο του χωρισμού του από τους προσφεύγοντες.

Paradiso και Campanelli κατά Ιταλίας

24 Ιανουαρίου 2017 (Τμήμα Ευρείας Σύμβασης)

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στη θέση υπό την κηδεμονία των ιταλικών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας ενός παιδιού εννέα μηνών, το οποίο γεννήθηκε στη Ρωσία στο πλαίσιο συμφωνίας παρένθετης μητρότητας, η οποία συνήφθη από ένα ζευγάρι (τους προσφεύγοντες) που, όπως αποδείχθηκε αργότερα, δεν είχε κανέναν βιολογικό δεσμό με το παιδί. Οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν, ειδικότερα, την απομάκρυνση του παιδιού από αυτούς καθώς και την άρνηση αναγνώρισης, μέσω της εγγραφής του πιστοποιητικού γέννησης του παιδιού στα ιταλικά μητρώα αστικής κατάστασης, της γονικής σχέσης που είχε δημιουργηθεί στο εξωτερικό.

Το Τμήμα Ευρείας Σύμβασης έκρινε, με πλειοψηφία έντεκα ψήφων έναντι έξι, ότι **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης στην περίπτωση των προσφευγόντων. Λαμβάνοντας υπόψη την απουσία οποιουδήποτε βιολογικού δεσμού μεταξύ του παιδιού και των προσφευγόντων, τη σύντομη διάρκεια της σχέσης τους με το παιδί και την αβεβαιότητα των μεταξύ τους δεσμών από νομική άποψη, και παρά την ύπαρξη ενός γονικού προγραμματισμού και την ποιότητα των συναισθηματικών δεσμών, το Τμήμα Ευρείας Σύμβασης έκρινε ότι δεν υφίστατο οικογενειακή ζωή μεταξύ των προσφευγόντων και του παιδιού. Έκρινε, ωστόσο, ότι τα προσβαλλόμενα μέτρα ενέπιπταν στο πεδίο της ιδιωτικής ζωής των προσφευγόντων. Το Τμήμα Ευρείας Σύμβασης περαιτέρω έκρινε ότι τα προσβαλλόμενα μέτρα επεδίωκαν τους θεμιτούς σκοπούς της προάσπισης της τάξης και της προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων. Ως προς το τελευταίο σημείο, θεώρησε θεμιτή τη βούληση των Ιταλικών Αρχών να επιβεβαιώσουν την αποκλειστική αρμοδιότητα του Κράτους να αναγνωρίζει την έννομη σχέση γονέα-παιδιού –και τούτο μόνο στην περίπτωση βιολογικού δεσμού ή νόμιμης υιοθεσίας- με σκοπό την προστασία των παιδιών. Το Τμήμα Ευρείας Σύμβασης επίσης δέχθηκε ότι τα Ιταλικά δικαστήρια, έχοντας ειδικότερα διαπιστώσει ότι το παιδί δεν θα υφίστατο σοβαρή ή ανεπανόρθωτη βλάβη λόγω του αποχωρισμού, προέβησαν σε δίκαιη στάθμιση των διαφόρων διακυβευόμενων συμφερόντων, παραμένοντας παράλληλα εντός του περιθωρίου εκτιμήσεως που τους παρέχεται.

Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας (Άρθρο 9)

Dogru κατά Γαλλίας και Kervanci κατά Γαλλίας

4 Δεκεμβρίου 2008

Οι προσφεύγουσες, μουσουλμάνες αμφότερες, ήταν εγγεγραμμένες στην πρώτη τάξη ενός δημόσιου λυκείου κατά το σχολικό έτος 1998-1999. Είχαν, πολλές φορές, εμφανιστεί στα μαθήματα φυσικής αγωγής φορώντας μαντίλα, την οποία αρνούσαν να βγάλουν, παρά το γεγονός ότι ο καθηγητής τους επανειλημμένως τους ζητούσε να το κάνουν. Το πειθαρχικό συμβούλιο του λυκείου αποφάσισε να αποβάλει οριστικά τις προσφεύγουσες λόγω αθέτησης του καθήκοντος επιμέλειας, καθώς δεν συμμετείχαν ενεργά στα μαθήματα φυσικής αγωγής. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε από τα δικαστήρια.

Το Δικαστήριο έκρινε και στις δύο περιπτώσεις ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 9** (θρησκευτική ελευθερία) της Σύμβασης, εκτιμώντας ειδικότερα ότι το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν οι εθνικές αρχές, σύμφωνα με το οποίο το να φοράει κανείς πέπλο, όπως την ισλαμική μαντίλα, ήταν ασύμβατο με το μάθημα της φυσικής αγωγής για λόγους ασφάλειας και υγιεινής, δεν ήταν παράλογο. Δέχθηκε ότι η επιβληθείσα ποινή ήταν συνέπεια της άρνησης των προσφευγουσών να συμμορφωθούν με τους κανόνες που ίσχυαν στο χώρο του σχολείου – ως προς τους οποίους είχαν ενημερωθεί καταλλήλως – και όχι, όπως υποστήριξαν οι προσφεύγουσες, των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων.

Aktas κατά Γαλλίας, Bayrak κατά Γαλλίας, Gamaleddyn κατά Γαλλίας, Ghazal κατά Γαλλίας, Ranjit Singh κατά Γαλλίας και Jasvir Singh κατά Γαλλίας

30 Ιουνίου 2009 (αποφάσεις επί του παραδεκτού)

Οι προσφυγές αυτές αφορούσαν στην αποβολή έξι μαθητών από το σχολείο, επειδή φορούσαν σύμβολα που μαρτυρούσαν τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Κατά το σχολικό έτος 2004-2005 ήταν εγγεγραμμένοι σε διάφορα δημόσια σχολεία. Την πρώτη ημέρα στο σχολείο τα κορίτσια, μουσουλμανικών πεποιθήσεων, εμφανίστηκαν φορώντας μαντίλα ή κάποιο άλλο μαντίλι στα μαλλιά τους. Τα αγόρια φορούσαν το λεγόμενο «keski», ένα είδος τουρμπανιού το οποίο φορούν οι Σιχ. Καθώς αρνήθηκαν να αφαιρέσουν αυτά τα αντικείμενα που κάλυπταν το κεφάλι τους, τους στερήθηκε το δικαίωμα εισόδου στους χώρους διδασκαλίας και, έπειτα από μια περίοδο διαλόγου με τις οικογένειές τους, αποβλήθηκαν από το σχολείο λόγω παράβασης του Εκπαιδευτικού Κώδικα. Ενώπιον του Δικαστηρίου, οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν την απαγόρευση των ανωτέρω συμβόλων, η οποία επιβλήθηκε από τα σχολεία τους, επικαλούμενοι συγκεκριμένα το Άρθρο 9 της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτες** τις προσφυγές (προδήλως αβάσιμες), εκτιμώντας ειδικότερα ότι η παρέμβαση στην εκ μέρους των μαθητών άσκηση του δικαιώματός τους να εκδηλώνουν τη θρησκεία τους προβλεπόταν από τον νόμο και επεδίωκε τον θεμιτό στόχο της προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων καθώς και της δημόσιας τάξης. Επεσήμανε επίσης τον ρόλο του Κράτους να οργανώνει κατά τρόπο ουδέτερο και αμερόληπτο την άσκηση των διάφορων θρησκειών, πίστσεων και πεποιθήσεων. Όσον αφορά στην ποινή της οριστικής αποβολής, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν ήταν δυσανάλογη, δεδομένου ότι οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τη φοίτησή τους μέσω εξ αποστάσεως μαθημάτων.

Grzelak κατά Πολωνίας

15 Ιουνίου 2010

Οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες, αυτοχαρακτηριζόμενοι ως αγνωστικιστές, είναι γονείς του τρίτου προσφεύγοντος, ο οποίος, σε συμμόρφωση με τις υποδείξεις των γονέων του, δεν παρακολουθούσε το μάθημα των θρησκευτικών κατά τη φοίτησή του στο σχολείο. Οι γονείς του ζητούσαν συστηματικά από τη διεύθυνση του σχολείου να παράσχει για εκείνον μια σειρά μαθημάτων ηθικής. Εντούτοις, καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής του στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν παρασχέθηκε κανένα μάθημα τέτοιου είδους, διότι ο αριθμός των ενδιαφερόμενων μαθητών δεν ήταν επαρκής. Οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν ειδικότερα τη διακριτική μεταχείριση που προέκυπτε από την απουσία μαθήματος ηθικής και την απουσία βαθμολογίας στο πεδίο «θρησκευτικά/ηθική» των ελέγχων προόδου του τρίτου προσφεύγοντος.

Το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτη** (ασυμβίβαστη *ratione personae*) την προσφυγή όσον αφορά στους γονείς, και έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 9** (θρησκευτική ελευθερία) της Σύμβασης όσον αφορά στο παιδί, εκτιμώντας ειδικότερα ότι η απουσία βαθμολογίας στο πεδίο «θρησκευτικά/ηθική» των ελέγχων προόδου του, καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής του φοίτησης, ισοδυναμούσε με αδικαιολόγητο στιγματισμό, κατά παράβαση του δικαιώματός του να μην εκδηλώνει τη θρησκεία του ή τις πεποιθήσεις του.

Ελευθερία έκφρασης (Άρθρο 10)

Κύπρος κατά Τουρκίας

10 Μαΐου 2001 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Σε αυτήν την υπόθεση, η οποία αφορούσε στην κατάσταση που επικρατεί στο βόρειο τμήμα της Κύπρου από τότε που η Τουρκία διεξήγαγε τις στρατιωτικές επιχειρήσεις σε εκείνη την περιοχή τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1974 και στον συνεχιζόμενο διαχωρισμό του κυπριακού εδάφους, η Κύπρος ισχυρίστηκε ιδίως την παραβίαση, όσον αφορά στους Ελληνοκυπρίους της περιοχής της Καρπασίας, του Άρθρου 10 (ελευθερία έκφρασης) της Σύμβασης λόγω της υπέρμετρης λογοκρισίας των σχολικών εγχειριδίων.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 10** (ελευθερία έκφρασης) της Σύμβασης όσον αφορά στους Ελληνοκυπρίους του βόρειου τμήματος της Κύπρου, στον βαθμό που τα εγχειρίδια τα οποία προορίζονταν για χρήση στο δημοτικό τους σχολείο είχαν υποστεί υπέρμετρη λογοκρισία.

Απαγόρευση των διακρίσεων (Άρθρο 14)

Συγγενική σχέση και κληρονομικά δικαιώματα

Marckx κατά Βελγίου

13 Ιουνίου 1979

Μια ανύπαντρη Βελγίδα μητέρα κατήγγειλε ότι εκείνη και η κόρη της δεν είχαν τα ίδια δικαιώματα με εκείνα που αναγνωρίζονταν στις παντρεμένες μητέρες και τα παιδιά τους. Ειδικότερα: προκειμένου να θεμελιωθεί η συγγενική σχέση, η μητέρα όφειλε να αναγνωρίσει το παιδί της ή να κινήσει δικαστική διαδικασία (ενώ ως προς τις παντρεμένες μητέρες αρκούσε, για αυτόν τον σκοπό, απλώς η πράξη

γεννήσεως)· η αναγνώριση περιορίζει τη δυνατότητά της να κληροδοτήσει τα περιουσιακά της αγαθά στο παιδί της και δεν δημιουργούσε νομικό δεσμό ανάμεσα στο παιδί και την οικογένεια της μητέρας, ιδίως τη γιαγιά και τη θεία· ο μόνος, δε, τρόπος για να διασφαλίσει στην κόρη της δικαιώματα όμοια με εκείνα που διέθεταν τα νόμιμα παιδιά ήταν να παντρευτεί και έπειτα να υιοθετήσει την ίδια της την κόρη (ή να κινήσει τη διαδικασία νομιμοποίησής της).

Το Δικαστήριο έκρινε συγκεκριμένα ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης, αυτόνομα, καθώς και **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το Άρθρο 8**, όσον αφορά και στις δύο προσφεύγουσες, σχετικά με τη θεμελίωση της μητρικής συγγένειας της δεύτερης προσφεύγουσας, την απουσία νομικού δεσμού μεταξύ του παιδιού και της οικογένειας της μητέρας, τα κληρονομικά δικαιώματα του παιδιού και τον περιορισμό της ελευθερίας της μητέρας να διαθέτει ελεύθερα την περιουσία της. Τη στιγμή της έκδοσης της απόφασης το βελγικό Κοινοβούλιο εξέταζε ένα σχέδιο νόμου με στόχο την κατάργηση της διαφορετικής μεταχείρισης μεταξύ των παιδιών παντρεμένων γονέων και των παιδιών των οποίων οι γονείς δεν ήταν παντρεμένοι.

Inze κατά Αυστρίας

28 Οκτωβρίου 1987

Ο προσφεύγων, ο οποίος γεννήθηκε εκτός γάμου, δεν είχε το δικαίωμα να κληρονομήσει τη φάρμα της μητέρας του, όταν εκείνη απεβίωσε χωρίς να αφήσει διαθήκη, ενώ είχε εργαστεί εκεί μέχρι την ηλικία των 23 ετών. Ο νεότερος ετεροθαλής αδελφός του κληρονόμησε ολόκληρη τη φάρμα. Βάσει μιας μεταγενέστερης δικαστικής συμφωνίας, ο προσφεύγων έλαβε τελικά μια έκταση γης που του είχε υποσχεθεί η μητέρα του όσο ζούσε.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το Άρθρο 1** (δικαίωμα σεβασμού της περιουσίας) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση. Υπενθυμίζοντας ότι η Σύμβαση είναι ένα ζωντανό κείμενο, το οποίο πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των τρεχουσών συνθηκών, και ότι, στις μέρες μας, τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης δίνουν βαρύτητα στην ισότητα, όσον αφορά στα δικαιώματα αστικής φύσεως, μεταξύ παιδιών γεννημένων εντός γάμου και παιδιών γεννημένων εκτός γάμου, έκρινε ειδικότερα ότι μόνο πολύ σοβαροί λόγοι θα μπορούσαν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι μια διάκριση λόγω γέννησης εκτός γάμου είναι σύμφωνη με τη Σύμβαση.

Mazurek κατά Γαλλίας

1 Φεβρουαρίου 2000

Το 1990, ο προσφεύγων, ο οποίος γεννήθηκε από μια εξωσυζυγική σχέση, έλαβε κληρονομικό μερίδιο μειωμένο κατά το ήμισυ λόγω του ότι ένα νομιμοποιημένο παιδί είχε επίσης δικαίωμα στην κληρονομιά της μητέρας τους, βάσει των διατάξεων που ίσχυαν εκείνη την εποχή. Κατήγγειλε συγκεκριμένα το γεγονός ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα σεβασμού της περιουσίας του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το Άρθρο 1** (δικαίωμα σεβασμού της περιουσίας) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση. Όσον αφορά

στην κατάσταση που επικρατεί στα άλλα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, επεσήμανε ειδικότερα, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της γαλλικής Κυβέρνησης, τη σαφή τάση προς κατάργηση των διακρίσεων που σχετίζονται με τα παιδιά τα οποία έχουν γεννηθεί από εξωσυζυγική σχέση. Το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να αγνοήσει μια τέτοια εξέλιξη στο πλαίσιο της – οπωσδήποτε δυναμικής – ερμηνείας του επί των σχετικών διατάξεων της Σύμβασης. Επιπλέον, το Δικαστήριο δεν εντόπισε εν προκειμένω κανέναν λόγο ικανό να δικαιολογήσει τη διάκριση λόγω γέννησης από εξωσυζυγική σχέση. Σε κάθε περίπτωση το παιδί που γεννήθηκε από εξωσυζυγική σχέση δεν θα μπορούσε να κατηγορηθεί για γεγονότα για τα οποία δεν φέρει ευθύνη· εντούτοις, ο προσφεύγων, λόγω της ιδιότητάς του ως παιδιού γεννημένου από εξωσυζυγική σχέση, βρέθηκε σε μειονεκτική θέση κατά τη διανομή της κληρονομητέας περιουσίας. Το Δικαστήριο κατέληξε επομένως στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιηθέντων μέσων και του επιδιωκόμενου σκοπού.

Βλ. επίσης: [Merger και Gros κατά Γαλλίας](#), απόφαση της 22^{ης} Δεκεμβρίου 2004.

Camp και Bourimi κατά Ολλανδίας

3 Οκτωβρίου 2000

Αφότου ο σύντροφός της απεβίωσε αδιάθετος, η πρώτη προσφεύγουσα και το μωρό του ζευγαριού (ο δεύτερος προσφεύγων) αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την οικογενειακή κατοικία, καθώς ο θανών δεν πρόλαβε να αναγνωρίσει το παιδί και να παντρευτεί τη μητέρα πριν από τον θάνατό του, πρόθεση την οποία είχε εκφράσει όσο ζούσε. Βάσει του τότε ισχύοντος εσωτερικού δικαίου, η κληρονομιά του θανόντος περιήλθε στους γονείς και τα αδέρφια του, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στο σπίτι. Το παιδί αναγνωρίστηκε μεταγενέστερα ως νόμιμο· ωστόσο, δεδομένου ότι η απόφαση δεν είχε αναδρομική ισχύ, δεν κληρονόμησε τον πατέρα του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 8** (δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης ως προς τον δεύτερο προσφεύγοντα. Σημείωσε ότι το παιδί, του οποίου ο οικογενειακός δεσμός με τον πατέρα του αναγνωρίστηκε νομικά μόνο κατά τη στιγμή της νομιμοποίησής του, δηλαδή δύο έτη μετά τη γέννησή του, δεν είχε τη δυνατότητα να κληρονομήσει τον πατέρα του, σε αντίθεση με τα παιδιά που διαθέτουν τέτοιον δεσμό, είτε επειδή έχουν γεννηθεί εντός γάμου είτε επειδή έχουν αναγνωριστεί από τον πατέρα τους. Αυτό συνιστά αναμφίβολα διαφορετική μεταχείριση, βασιζόμενη στη γέννηση, μεταξύ ατόμων που βρίσκονται σε όμοιες καταστάσεις. Βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου απαιτούνται πολύ σοβαροί λόγοι προκειμένου να θεωρηθεί ως σύμφωνη με τη Σύμβαση μια περίπτωση διαφορετικής μεταχείρισης λόγω γέννησης εκτός γάμου. Ως προς το σημείο αυτό, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι δεν υπήρξε, από την πλευρά του θανόντος, καμία συνειδητή απόφαση προς την κατεύθυνση της μη αναγνώρισης του παιδιού που κυοφορούσε η πρώτη προσφεύγουσα. Αντιθέτως, σκόπευε να την παντρευτεί, και το παιδί νομιμοποιήθηκε ακριβώς επειδή ο πρόωρος θάνατος του πατέρα του εμπόδισε την τέλεση του γάμου. Το Δικαστήριο δεν ήταν σε θέση, κατά συνέπεια, να αποδεχθεί το επιχείρημα της ολλανδικής Κυβέρνησης ότι ο θανών θα μπορούσε να έχει αποτρέψει τη δυσχερή κατάσταση στην οποία βρέθηκε ο γιος του και έκρινε δυσανάλογο τον αποκλεισμό του γιου από το δικαίωμα στην κληρονομιά του πατέρα του.

Pla και Puncernau κατά Ανδόρρας

13 Ιουλίου 2004

Ο πρώτος προσφεύγων, ένα υιοθετημένο παιδί, αποκληρώθηκε και ακολούθως η μητέρα του, η δεύτερη προσφεύγουσα, έχασε το δικαίωμα της δια βίου χρήσης του οικογενειακού ακινήτου ως κατοικίας, όταν τα δικαστήρια της Ανδόρρας ερμήνευσαν μια διάταξη διαθήκης – η οποία όριζε ότι ο κληρονόμος θα έπρεπε να είναι τέκνο προερχόμενο από «νόμιμο και κανονικό γάμο» – ως αναφερόμενη αποκλειστικά στα βιολογικά τέκνα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης. Οι γονείς του πρώτου προσφεύγοντος είχαν συνάψει «νόμιμο και κανονικό γάμο» και κανένα στοιχείο της εν λόγω διαθήκης δεν μπορούσε να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι αποκλείονταν τα υιοθετημένα παιδιά. Επομένως η κρίση των εθνικών δικαστηρίων ισοδυναμούσε με «δικαστική αποστέρηση των κληρονομικών δικαιωμάτων του θετού τέκνου», κάτι το οποίο ερχόταν σε «καταφανή αντίθεση με την απαγόρευση των διακρίσεων» (παράγραφος 59 της απόφασης).

Brauer κατά Γερμανίας

28 Μαΐου 2009

Νόμος που αφορούσε στα παιδιά που είχαν γεννηθεί εκτός γάμου πριν από την 1^η Ιουλίου 1949 δεν επέτρεπε στην προσφεύγουσα να κληρονομήσει τον πατέρα της, μολοντί εκείνος την είχε αναγνωρίσει. Η ισότητα των σχετικών με την κληρονομική διαδοχή δικαιωμάτων, η οποία προβλεπόταν από το δίκαιο της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας (όπου είχε περάσει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής της), δεν έβρισκε εφαρμογή στην περίπτωση της, επειδή ο πατέρας της ζούσε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας πριν από την επανένωση. Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι ο αποκλεισμός της από κάθε δικαίωμα στην κληρονομιά του πατέρα της, μετά τον θάνατό του, ισοδυναμούσε με διακριτική μεταχείριση και ήταν απολύτως δυσανάλογος.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης. Συγκεκριμένα, δεν εντόπισε κανένα στοιχείο το οποίο θα μπορούσε σήμερα να δικαιολογήσει μια τέτοια διάκριση λόγω γέννησης εκτός γάμου, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως το γεγονός ότι ο πλήρης αποκλεισμός της προσφεύγουσας από την κληρονομική διαδοχή την έθετε σε ακόμα περισσότερο μειονεκτική θέση σε σχέση με τους προσφεύγοντες σε άλλες αντίστοιχες υποθέσεις που είχαν αχθεί ενώπιον του Δικαστηρίου.

Fabris κατά Γαλλίας

7 Φεβρουαρίου 2013 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Ο προσφεύγων, ο οποίος γεννήθηκε το 1943 από τη σχέση μεταξύ του πατέρα του και μιας παντρεμένης γυναίκας, ήδη μητέρας δύο παιδιών προερχόμενων από τον νόμιμο γάμο της, αναγνωρίστηκε δικαστικώς στην ηλικία των 40 ετών ως τέκνο της εν λόγω γυναίκας γεννημένο χωρίς γάμο των γονέων του. Μετά τον θάνατο της μητέρας του το 1994, ζήτησε τη μείωση της εν ζωή δωρεάς-διανομής (*donation-*

partage) που είχε καταρτίσει η μητέρα του και αξίωσε νόμιμη μοίρα ίση με εκείνη των δωρεοδόχων, δηλαδή των νόμιμων τέκνων της μητέρας του. Τον Σεπτέμβριο του 2004 το πρωτοβάθμιο δικαστήριο (*tribunal de grande instance*) έκρινε, με απόφασή του, παραδεκτή την αγωγή του προσφεύγοντος και τον δικαίωσε επί της ουσίας. Έπειτα από έφεση που άσκησαν τα νόμιμα τέκνα, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ανέτρεψε την πρωτοβάθμια απόφαση. Η αίτηση αναίρεσης του προσφεύγοντος απορρίφθηκε. Ενώπιον του Δικαστηρίου ο προσφεύγων κατήγγειλε το γεγονός ότι δεν μπόρεσε να επωφεληθεί από τον νόμο του 2001, ο οποίος χορηγούσε στα παιδιά που έχουν γεννηθεί από εξωσυζυγική σχέση κληρονομικά δικαιώματα ίδια με εκείνα των νόμιμων τέκνων, και ο οποίος ψηφίστηκε ύστερα από την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Mazurek κατά Γαλλίας* (βλ. παραπάνω).

Το Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης έκρινε εν προκειμένω ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 1** (δικαίωμα σεβασμού της περιουσίας) του **Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση. Σημείωσε ειδικότερα ότι ο νόμιμος σκοπός της προστασίας των κληρονομικών δικαιωμάτων του ετεροθαλούς αδελφού και της ετεροθαλούς αδελφής του προσφεύγοντος δεν υπερίσχυε της αξίωσης του προσφεύγοντος που αφορούσε στη λήψη μεριδίου από την κληρονομιά της μητέρας του, και ότι η διαφορετική μεταχείριση που αυτός υπέστη ισοδυναμούσε με διάκριση, ελλείπει αντικειμενικής και εύλογης δικαιολόγησης².

Mitzinger κατά Γερμανίας

9 Φεβρουαρίου 2017

Η προσφεύγουσα στη συγκεκριμένη υπόθεση ισχυρίστηκε ότι δεν μπορούσε να ασκήσει τα κληρονομικά της δικαιώματα μετά το θάνατο του πατέρα της το 2009, καθώς είχε γεννηθεί εκτός γάμου και πριν από το χρονικό όριο που προέβλεπε η τότε ισχύουσα νομοθεσία. Συγκεκριμένα, τα εκτός γάμου τέκνα που γεννήθηκαν πριν την 1^η Ιουλίου 1949 αποκλείονταν από κάθε νόμιμο δικαίωμα να κληρονομήσουν και από το δικαίωμα σε χρηματική αποζημίωση.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση διακρίσεων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Σύμβασης. Έκρινε ότι οι επιδιωκόμενοι από τη διακριτική μεταχείριση της προσφεύγουσας σκοποί, ήτοι η διαφύλαξη της ασφάλειας δικαίου και η προστασία του αποθανόντος και της οικογένειάς του, ήταν θεμιτοί. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν πείστηκε ότι ο αποκλεισμός των τέκνων που γεννήθηκαν εκτός γάμου πριν από ένα συγκεκριμένο χρονικό όριο που έθετε η νομοθεσία αποτελούσε ένα αναλογικό μέσο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών. Κρίσιμο για αυτό το συμπέρασμα υπήρξε το γεγονός ότι ο πατέρας της προσφεύγουσας την είχε αναγνωρίσει. Περαιτέρω, εκείνη επισκεπτόταν τακτικά τον ίδιο και τη σύζυγό του. Η γνώση της τελευταίας για την ύπαρξη της προσφεύγουσας, όπως και το γεγονός ότι

² Βλ. επίσης, αναφορικά με την ίδια υπόθεση, την [απόφαση](#) του Τμήματος Ευρείας Σύνθεσης της 28^{ης} Ιουνίου 2013 επί του ζητήματος της δίκαιης ικανοποίησης. Σε αυτήν την απόφαση το Δικαστήριο έλαβε υπόψη τη συμβιβαστική συμφωνία που συνήφθη μεταξύ της γαλλικής Κυβέρνησης και του προσφεύγοντος και αποφάσισε να διαγράψει το εναπομείναν μέρος της υπόθεσης από το πινάκιο των υποθέσεων του, σύμφωνα με το Άρθρο 39 της Σύμβασης.

η νομοθεσία επέτρεπε σε παιδιά γεννημένα εντός γάμου και εκτός γάμου μετά την κρίσιμη ημερομηνία να κληρονομούν, θα έπρεπε να είχε επηρεάσει τις προσδοκίες της σχετικά με την περιουσία του συζύγου της. Σε κάθε περίπτωση, το Δικαστήριο σημείωσε, η Ευρωπαϊκή νομολογία και οι εθνικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις είχαν καταδείξει μια σαφή τάση για την εξάλειψη κάθε διάκρισης σχετικά με τα κληρονομικά δικαιώματα των εκτός γάμου γεννηθέντων τέκνων.

Άρνηση απόδοσης ιθαγένειας σε παιδί γεννημένο εκτός γάμου

Genovese κατά Μάλτας

11 Οκτωβρίου 2011

Ο προσφεύγων γεννήθηκε εκτός γάμου από μητέρα Βρετανίδα και πατέρα Μαλτέζο. Έπειτα από τη δικαστική αναγνώριση της πατρότητας του τελευταίου, η μητέρα του παιδιού υπέβαλε αίτηση ώστε να αποδοθεί η μαλτέζικη ιθαγένεια στον γιο της. Η αίτησή της απορρίφθηκε για τον λόγο ότι η μαλτέζικη ιθαγένεια δεν μπορούσε να αποδοθεί σε παιδί που είχε γεννηθεί εκτός γάμου και του οποίου η μητέρα δεν ήταν Μαλτέζα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) **σε συνδυασμό με το Άρθρο 8** (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής) της Σύμβασης. Υπενθυμίζοντας ειδικότερα την προγενέστερη νομολογία του και σημειώνοντας ότι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του 1975 για το νομικό καθεστώς των τέκνων χωρίς γάμο των γονέων τους βρισκόταν σε ισχύ σε 20 ευρωπαϊκές χώρες, το Δικαστήριο επανέλαβε ότι έπρεπε να προταθούν πολύ σοβαροί λόγοι προκειμένου να δικαιολογηθεί μια περίπτωση αυθαίρετα διαφορετικής μεταχείρισης λόγω γέννησης. Ο προσφεύγων βρισκόταν σε κατάσταση όμοια με εκείνη άλλων παιδιών που έχουν πατέρα μαλτέζικης ιθαγένειας και μητέρα αλλοδαπή. Η μόνη διαφορά – και αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο δεν μπορούσε να έχει πρόσβαση στη μαλτέζικη ιθαγένεια – ήταν το γεγονός ότι είχε γεννηθεί χωρίς γάμο των γονέων του. Το Δικαστήριο δεν πείσθηκε από το επιχείρημα της μαλτέζικης Κυβέρνησης, σύμφωνα με το οποίο μεταξύ των παιδιών που έχουν γεννηθεί εντός γάμου και των γονέων τους υφίσταται δεσμός που πηγάζει από τον γάμο των γονέων τους και ο οποίος ελλείπει στην περίπτωση παιδιών γεννημένων εκτός γάμου. Πρόκειται ακριβώς για περιπτώσεις διαφορετικής μεταχείρισης, βασισμένες σε τέτοιους δεσμούς, τις οποίες απαγορεύει το Άρθρο 14 της Σύμβασης, εκτός εάν υφίσταται αντικειμενική δικαιολόγηση. Επιπλέον, το Δικαστήριο δεν μπορούσε να δεχθεί το επιχείρημα ότι η μητέρα είναι πάντα γνωστή με βεβαιότητα, ενώ ο πατέρας όχι. Εν προκειμένω η ταυτότητα του πατέρα ήταν γνωστή, καθώς το όνομά του ήταν αναγεγραμμένο στο πιστοποιητικό γέννησης· διατηρήθηκε εντούτοις η διάκριση που προέκυπτε από τον νόμο περί ιθαγένειας. Συνάγεται λοιπόν ότι δεν προτάθηκε καμία εύλογη ή αντικειμενική αιτία ικανή να δικαιολογήσει αυτήν τη διακριτική μεταχείριση.

Τοποθέτηση παιδιών Ρομά σε ειδικά σχολεία

D.H. και λοιποί κατά Τσεχικής Δημοκρατίας

13 Νοεμβρίου 2007 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Οι προσφεύγοντες είναι δεκαοκτώ Ρομά Τσέχοι πολίτες, οι οποίοι είχαν τοποθετηθεί, μεταξύ του 1996 και του 1999, σε σχολεία για παιδιά με ιδιαίτερες

ανάγκες, παραδείγματος χάριν για παιδιά με διανοητική αναπηρία ή κοινωνικές δυσκολίες. Ισχυρίστηκαν συγκεκριμένα ότι το εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας ήταν δύο ταχυτήτων και ότι οι αρχές υπέβαλλαν τα παιδιά Ρομά σε διαχωρισμό, τοποθετώντας τα σχεδόν αυτομάτως σε σχολεία που ακολουθούσαν έναν απλοποιημένο τρόπο διδασκαλίας.

Το Δικαστήριο σημείωσε ότι η πλειονότητα των παιδιών που φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία στην Τσεχική Δημοκρατία κατά τον κρίσιμο χρόνο ήταν Ρομά, καθώς και ότι παιδιά Ρομά με νοημοσύνη ίση ή ακόμη και ανώτερη του μέσου όρου τοποθετούνταν συχνά σε σχολεία τέτοιου τύπου βάσει ψυχολογικών τεστ τα οποία δεν ήταν προσαρμοσμένα στην εθνοτική τους προέλευση. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι το τότε ισχύον δίκαιο είχε δυσανάλογα δυσμενή αντίκτυπο στα παιδιά Ρομά και έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το Άρθρο 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση.

Ορζιϋ και λοιποί κατά Κροατίας

16 Μαρτίου 2010 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Οι προσφεύγοντες είναι δεκαπέντε Ρομά Κροάτες πολίτες, οι οποίοι είχαν τοποθετηθεί κατά τη διάρκεια της σχολικής τους φοίτησης σε τάξεις αποτελούμενες αποκλειστικά από μαθητές Ρομά. Ισχυρίστηκαν ότι αυτό το μέτρο ισοδυναμούσε με φυλετική διάκριση και κατήγγειλαν το γεγονός ότι εκ του λόγου αυτού υπέστησαν βλάβη σε εκπαιδευτικό, ψυχολογικό και συναισθηματικό επίπεδο.

Η υπόθεση διέφερε από την υπόθεση *D.H. και λοιποί κατά Τσεχικής Δημοκρατίας* (βλ. παραπάνω) ως προς το ότι κανένα από τα δύο εν λόγω σχολεία δεν εφαρμόζε γενική πολιτική διαχωρισμού των μαθητών Ρομά. Υπήρχε, εντούτοις, ένα κοινό σημείο μεταξύ των δύο αυτών υποθέσεων. Πρόκειται για το ζήτημα της παροχής επαρκούς σχολικής εκπαίδευσης στα παιδιά Ρομά, το οποίο εγείρει σοβαρές δυσκολίες σε ορισμένα ευρωπαϊκά Κράτη. Το Δικαστήριο παρατήρησε εν προκειμένω ότι οι ειδικές τάξεις των εν λόγω σχολείων αποτελούνταν αποκλειστικά από μαθητές Ρομά. Η κροατική Κυβέρνηση απέδιδε αυτό το γεγονός στην ανεπαρκή γνώση της κροατικής γλώσσας από τους μαθητές αυτούς. Εντούτοις, οι εξετάσεις που καθόριζαν την τοποθέτηση σε αυτές τις τάξεις δεν επικεντρώνονταν ιδιαίτερα στις γλωσσικές δεξιότητες, το πρόγραμμα διδασκαλίας δεν ήταν συγκεκριμένα βασισμένο στις γλωσσικές δυσκολίες και η πρόοδος των παιδιών δεν εποπτευόταν πραγματικά. Συνεπώς η τοποθέτηση των προσφευγόντων σε τάξεις αποτελούμενες αποκλειστικά από παιδιά Ρομά ήταν αδικαιολόγητη, κατά **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το Άρθρο 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση.

Βλ. επίσης: **Σαμπάνης και λοιποί κατά Ελλάδας**, απόφαση της 5^{ης} Ιουνίου 2008· **Horváth και Vadàzi κατά Ουγγαρίας**, απόφαση επί του παραδεκτού της 9^{ης} Νοεμβρίου 2010· **Σαμπάνη και λοιποί κατά Ελλάδας**, απόφαση της 11^{ης} Δεκεμβρίου 2012· **Horváth και Kiss κατά Ουγγαρίας**, απόφαση της 29^{ης} Ιανουαρίου 2013· **Λαβίδα και λοιποί κατά Ελλάδας**, απόφαση της 28^{ης} Μαΐου 2013· καθώς και το ενημερωτικό δελτίο με θέμα **«Ρομά και Ταξιδευτές»**.

Γλωσσικά ζητήματα στην εκπαίδευση

Υπόθεση «σχετιζόμενη με ορισμένες πτυχές του γλωσσικού καθεστώτος της εκπαίδευσης στο Βέλγιο» κατά Βελγίου (Βελγική γλωσσική υπόθεση)

23 Ιουλίου 1968

Οι προσφεύγοντες, γονείς 800 και πλέον γαλλόφωνων παιδιών, ζούσαν σε μια ως επί το πλείστον φλαμανδόφωνη περιοχή του Βελγίου. Κατήγγειλαν το γεγονός ότι τα παιδιά τους δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε διδασκαλία στη γαλλική γλώσσα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η παρεμπόδιση της πρόσβασης ορισμένων παιδιών, με μόνο κριτήριο τον τόπο διαμονής των γονέων τους, στα γαλλόφωνα σχολεία ειδικού τύπου που λειτουργούσαν στους έξι δήμους των περιχώρων των Βρυξελλών συνιστούσε **παραβίαση του Άρθρου 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το Άρθρο 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση. Το Δικαστήριο πρόσθεσε ωστόσο ότι η Σύμβαση δεν εγγυάται το δικαίωμα των παιδιών να απολαύουν δημόσιας ή επιχορηγούμενης εκπαίδευσης στη γλώσσα των γονέων τους.

Προστασία της ιδιοκτησίας (Άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης)

S.L. και J.L. κατά Κροατίας (αρ. προσφυγής 13712/11)

7 Μαΐου 2015

Η υπόθεση αυτή αφορούσε σε συναλλαγή με αντικείμενο την ανταλλαγή μιας παραθαλάσσιας βίλας έναντι ενός διαμερίσματος μικρότερης αξίας. Οι κοινωνικές υπηρεσίες, οι οποίες έπρεπε να δώσουν τη συγκατάθεσή τους για τη συναλλαγή, καθώς οι ιδιοκτήτριες της βίλας – οι δύο προσφεύγουσες – ήταν τότε ανήλικες, συναίνεσαν στην προτεινόμενη ανταλλαγή χωρίς να εξετάσουν επιμελώς τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης ή την κατάσταση της οικογένειας. Ο δικηγόρος που ενεργούσε στο όνομα των γονέων των παιδιών συνέβαινε να είναι επίσης ο σύζυγος της κόρης της αρχικής ιδιοκτήτριας του διαμερίσματος. Οι μεταγενέστερες προσπάθειες των δύο προσφευγουσών και του πατέρα της δεύτερης προσφεύγουσας (ο οποίος ήταν κηδεμόνας και των δύο κοριτσιών) να προσβάλουν δικαστικώς τη νομιμότητα της συναλλαγής δεν ευοδώθηκαν, διότι τα δικαστήρια τους καταλόγισαν το γεγονός ότι δεν είχαν προσβάλει την απόφαση στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας, παρόλο που εκείνη την περίοδο τα δύο κορίτσια ήταν ανήλικα, ο πατέρας της δεύτερης προσφεύγουσας τελούσε υπό κράτηση, η μητέρα ήταν τοξικομανής με οικονομικές δυσκολίες και ο δικηγόρος τους παρουσίαζε σύγκρουση συμφερόντων. Ενώπιον του Δικαστηρίου οι προσφεύγουσες κατήγγειλαν το γεγονός ότι το κροατικό Κράτος, μέσω των κοινωνικών του υπηρεσιών, δεν προστάτευσε επαρκώς το συμφέρον τους ως ιδιοκτητριών της βίλας, της οποίας η αξία ήταν πολύ μεγαλύτερη από εκείνη του διαμερίσματος που έλαβαν ως αντάλλαγμα.

Το κεντρικό ερώτημα σε αυτήν την υπόθεση αφορούσε στο κατά πόσο το κροατικό Κράτος, επιτρέποντας την ανταλλαγή των ακινήτων, έλαβε υπόψη το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ήταν ανήλικες εκείνη την περίοδο, το συμφέρον τους έπρεπε να προστατεύεται από το Κράτος, ιδίως από τις

κοινωνικές υπηρεσίες. Επίσης, ήταν καθήκον των πολιτικών δικαστηρίων να εξετάσουν τους ισχυρισμούς που αφορούσαν στη συμφωνία ανταλλαγής και έθεταν το ζήτημα της συμμόρφωσης με τη συνταγματική υποχρέωση του Κράτους να προστατεύει τα παιδιά. Το Δικαστήριο έκρινε εν προκειμένω ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 1** (προστασία της ιδιοκτησίας) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση, εκτιμώντας ότι οι κροατικές αρχές απέτυχαν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των παιδιών στο πλαίσιο της συμφωνίας ανταλλαγής ακινήτων ή για να τους παράσχουν την εύλογη δυνατότητα να προσβάλουν αποτελεσματικά αυτή τη συμφωνία.

Δικαίωμα στην εκπαίδευση (Άρθρο 2 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου)

Timichev κατά Ρωσίας

13 Δεκεμβρίου 2005

Τα παιδιά του προσφεύγοντος αποκλείστηκαν, στην ηλικία των επτά και εννέα ετών αντίστοιχα, από το σχολείο στο οποίο φοιτούσαν για δύο χρόνια, επειδή ο πατέρας τους, ο οποίος ήταν Τσετσένος, δεν ήταν εγγεγραμμένος ως κάτοικος της πόλης (Νάλτσικ, στη Δημοκρατία της Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια της Ρωσίας) όπου ζούσαν και δεν διέθετε πλέον κάρτα μετανάστη, καθώς είχε υποχρεωθεί να την παραδώσει προκειμένου να μπορέσει να αποζημιωθεί για την περιουσία που είχε απολέσει στην Τσετσενία.

Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι τα παιδιά στερήθηκαν το δικαίωμα πρόσβασης στο σχολείο στο οποίο φοιτούσαν κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών. Η ρωσική Κυβέρνηση δεν αμφισβήτησε τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος σύμφωνα με τον οποίο ο πραγματικός λόγος της στέρησης της πρόσβασης των παιδιών στο σχολείο ήταν το γεγονός ότι ο προσφεύγων, έχοντας παραδώσει την κάρτα μετανάστη που διέθετε, έχασε το δικαίωμα να παραμείνει εγγεγραμμένος στο μητρώο κατοίκων της πόλης του Νάλτσικ. Η Κυβέρνηση επιβεβαίωσε, ωστόσο, ότι, βάσει του ρωσικού δικαίου, το δικαίωμα των παιδιών στην εκπαίδευση δεν μπορούσε να εξαρτάται από τον τόπο διαμονής των γονέων τους. Το Δικαστήριο συμπέρανε ότι τα παιδιά του προσφεύγοντος στερήθηκαν, κατά **παραβίαση του Άρθρου 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση, το δικαίωμα στην εκπαίδευση το οποίο τους παρέχεται το εθνικό δίκαιο.

Folgerø και λοιποί κατά Νορβηγίας

29 Ιουνίου 2007 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Το 1997, τροποποιήθηκαν τα προγράμματα διδασκαλίας της νορβηγικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα δύο ξεχωριστά μαθήματα – ο Χριστιανισμός και η φιλοσοφία της ζωής – να αντικατασταθούν από ένα μοναδικό μάθημα για τον Χριστιανισμό, τη θρησκεία και τη φιλοσοφία («το μάθημα KRL»). Οι προσφεύγοντες, μέλη της Νορβηγικής Ουμανιστικής Ένωσης, προσπάθησαν ανεπιτυχώς να λάβουν για τα παιδιά τους πλήρη απαλλαγή από το μάθημα KRL. Ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυρίστηκαν ειδικότερα ότι η άρνηση των αρχών να απαλλάξουν πλήρως τα παιδιά τους από το μάθημα KRL τους εμπόδισε να εξασφαλίσουν για αυτά μια εκπαίδευση σύμφωνη με τις θρησκευτικές και φιλοσοφικές τους πεποιθήσεις.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση. Θεώρησε ειδικότερα ότι το πρόγραμμα του μαθήματος KRL έδινε βαρύτητα κυρίως στον χριστιανισμό, καθώς σημείωνε ότι η πρωτοβάθμια και ο πρώτος κύκλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είχαν ως στόχο την παροχή χριστιανικής και ηθικής παιδείας στους μαθητές. Το Δικαστήριο εκτίμησε ότι ο μηχανισμός των μερικών απαλλαγών θα μπορούσε να επιβαρύνει σημαντικά τους ενδιαφερόμενους γονείς και να τους υποβάλει στον κίνδυνο αδικαιολόγητης έκθεσης της ιδιωτικής τους ζωής, καθώς και ότι το ενδεχόμενο σύγκρουσης θα μπορούσε να τους αποτρέψει από το να ζητήσουν μια τέτοια απαλλαγή. Παράλληλα, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι το σκεπτικό για την εισαγωγή του μαθήματος - ότι δηλαδή η από κοινού διδασκαλία του χριστιανισμού και των λοιπών θρησκειών και φιλοσοφιών θα επέτρεπε τη δημιουργία ενός σχολικού περιβάλλοντος ανοικτού και προσβάσιμου για όλους τους μαθητές - ήταν κατά βάση σύμφωνο με τις αρχές του πλουραλισμού και της αντικειμενικότητας που προστατεύονται από το Άρθρο 2 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου.

Hasan και Eylem Zengin κατά Τουρκίας

9 Οκτωβρίου 2007

Το 2001, ο πρώτος προσφεύγων ζήτησε να απαλλαγεί η κόρη του (η δεύτερη προσφεύγουσα), η οποία φοιτούσε σε δημόσιο σχολείο της Κωνσταντινούπολης, από το μάθημα θρησκευτικού πολιτισμού και ηθικής παιδείας, επισημαίνοντας ότι η οικογένειά του ήταν μέλος της θρησκευτικής κοινότητας των Αλεβιτών (ετερόδοξο μειονοτικό παρακλάδι του Ισλάμ). Το αίτημά του απορρίφθηκε, σε τελευταίο βαθμό από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν ειδικότερα τον τρόπο με τον οποίο διδασκόταν η θρησκευτική και ηθική παιδεία στα δημόσια σχολεία, τρόπος ο οποίος χαρακτηριζόταν από την εξύμνηση της σουνιτικής αντίληψης για την ισλαμική πίστη και παράδοση, χωρίς την παροχή αναλυτικών πληροφοριών σχετικά με τις υπόλοιπες θρησκείες.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση. Ειδικότερα, έχοντας μελετήσει τις κατευθυντήριες γραμμές του τουρκικού υπουργείου Παιδείας σχετικά με το μάθημα θρησκευτικού πολιτισμού και ηθικής παιδείας καθώς και τα σχολικά εγχειρίδια, εκτίμησε ότι το πρόγραμμα διδασκαλίας έδινε μεγαλύτερη βαρύτητα στη γνώση του Ισλάμ από ό,τι στη γνώση των λοιπών θρησκειών και φιλοσοφιών και παρείχε εξειδικευμένη διδασκαλία επί των θεμελιωδών αρχών της μουσουλμανικής θρησκείας, συμπεριλαμβανομένων των πολιτιστικών της εθίμων. Παρόλο που οι χριστιανοί και Εβραίοι μαθητές μπορούσαν να απαλλαγούν από το μάθημα θρησκευτικής και ηθικής παιδείας, το μάθημα αυτό ήταν υποχρεωτικό για τους μουσουλμάνους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκαν στην κοινότητα των Αλεβιτών.

Στο πλαίσιο του **Άρθρου 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι η διαπιστωθείσα παραβίαση πηγάζε από πρόβλημα σχετιζόμενο με την υλοποίηση του προγράμματος θρησκευτικής διδασκαλίας στην Τουρκία και την απουσία κατάλληλων μέσων για τη διασφάλιση του σεβασμού των πεποιθήσεων των γονέων. Εκτίμησε, συνεπώς, ότι η συμμόρφωση του τουρκικού εκπαιδευτικού συστήματος και της σχετικής εθνικής

νομοθεσίας με το Άρθρο 2 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση θα συνιστούσε κατάλληλη μορφή επανόρθωσης.

Ali κατά Ηνωμένου Βασιλείου

11 Ιανουαρίου 2011

Ο προσφεύγων αποβλήθηκε από το σχολείο του κατά τη διάρκεια αστυνομικής έρευνας για πυρκαγιά που ξέσπασε στο σχολείο, με την αιτιολογία ότι βρισκόταν κοντά στο σημείο από το οποίο ξεκίνησε η πυρκαγιά κατά τον κρίσιμο εκείνο χρόνο. Του προσφέρθηκε εναλλακτικός τρόπος διδασκαλίας και, έπειτα από την παύση της εναντίον του ποινικής δίωξης, η διευθύντρια του σχολείου προσκάλεσε τους γονείς του σε μια συνάντηση για τη διευκόλυνση της επανένταξής του. Οι γονείς δεν παρουσιάστηκαν στη συνάντηση και επιπλέον ανέβαλαν την απόφασή τους σχετικά με την επιστροφή του γιου τους στο σχολείο, με αποτέλεσμα να δοθεί η θέση του σε άλλο μαθητή.

Το Δικαστήριο σημείωσε ότι το δικαίωμα στην εκπαίδευση, όπως αυτό προστατεύεται από τη Σύμβαση, περιλαμβάνει την πρόσβαση σε εκπαιδευτικό ίδρυμα καθώς και το δικαίωμα λήψης, σύμφωνα με το δίκαιο κάθε Κράτους, επίσημης αναγνώρισης των σπουδών που έχουν ολοκληρωθεί. Κάθε περιορισμός αυτού του δικαιώματος πρέπει να μπορεί να προβλεφθεί από τους ενδιαφερομένους και να επιδιώκει έναν νόμιμο σκοπό. Παράλληλα, το δικαίωμα στην εκπαίδευση δεν περιλαμβάνει απαραίτητα το δικαίωμα πρόσβασης σε συγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα και δεν αποκλείει καταρχήν πειθαρχικά μέτρα, όπως η αναστολή και η οριστική αποβολή, τα οποία αποβλέπουν στη συμμόρφωση με τους εσωτερικούς κανονισμούς. Εν προκειμένω το Δικαστήριο εκτίμησε ότι η αποβολή του προσφεύγοντος δεν ισοδυναμούσε με αποστέρηση του δικαιώματός του στην εκπαίδευση. Πράγματι, το μέτρο αυτό προέκυπτε από το γεγονός ότι βρισκόταν σε εξέλιξη αστυνομική έρευνα και κατά συνέπεια επεδίωκε νόμιμο σκοπό. Επιπλέον, δεδομένου ότι βρισκόταν σε συμφωνία με τον νόμο του 1998, μπορούσε να προβλεφθεί. Επιπροσθέτως, ο προσφεύγων αποβλήθηκε μόνο προσωρινά, μέχρι την ολοκλήρωση της έρευνας για την πυρκαγιά. Οι γονείς του προσκλήθηκαν σε συνάντηση με σκοπό τη διευκόλυνση της επανένταξής του, ωστόσο δεν παρουσιάστηκαν σε αυτήν. Εάν το είχαν κάνει, ο γιος τους θα είχε πιθανώς επανενταχθεί. Τέλος, προσφέρθηκε στον προσφεύγοντα εναλλακτικός τρόπος διδασκαλίας κατά τη διάρκεια της αποβολής του, εντούτοις εκείνος δεν αποδέχθηκε την προσφορά. Συνεπώς, το Δικαστήριο πείστηκε ότι η αποβολή του προσφεύγοντος ήταν μέτρο αναλογικό του επιδιωκόμενου νόμιμου σκοπού και δεν συνιστούσε παραβίαση του δικαιώματός του στην εκπαίδευση. Το Δικαστήριο έκρινε επομένως ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση.

Catan και λοιποί κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας και Ρωσίας

19 Οκτωβρίου 2012 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Η υπόθεση αυτή αφορούσε στην καταγγελία παιδιών και γονέων που ανήκαν στη μολδαβική κοινότητα της Υπερδνειστερίας αναφορικά με τις συνέπειες της γλωσσικής πολιτικής που υιοθετήθηκε το 1992 και το 1994, από το αυτονομιστικό καθεστώς και απαγόρευε τη χρήση του λατινικού αλφαβήτου στα σχολεία, καθώς και με τα μέτρα που ελήφθησαν ακολούθως για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής.

Ως συνέπεια αυτών των μέτρων, μαθητές και δάσκαλοι εκδιώχθηκαν βιαίως από σχολεία μολδαβικής/ρουμανικής γλώσσας και τα σχολεία αυτά αναγκάστηκαν να κλείσουν και να ξανανοίξουν σε άλλες εγκαταστάσεις.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του Άρθρου 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση όσον αφορά στη **Δημοκρατία της Μολδαβίας** και ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 2 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** όσον αφορά στη **Ρωσική Ομοσπονδία**. Σημείωσε ειδικότερα ότι το αυτονομιστικό καθεστώς δεν θα μπορούσε να επιβιώσει χωρίς τη στρατιωτική, οικονομική και πολιτική στήριξη της Ρωσίας και ότι επομένως το κλείσιμο των σχολείων ενέπιπτε στη δικαιοδοσία της Ρωσίας βάσει της Σύμβασης. Η Δημοκρατία της Μολδαβίας, από την άλλη, όχι μόνο δεν στήριξε το καθεστώς, αλλά κατέβαλε επίσης σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να βοηθήσει τους προσφεύγοντες, καλύπτοντας τα έξοδα ενοικίου και ανακαίνισης των καινούργιων σχολικών εγκαταστάσεων καθώς και το κόστος του εξοπλισμού στο σύνολό του, τους μισθούς και τα έξοδα μετακίνησης των δασκάλων.

Mansur Yalçin και λοιποί κατά Τουρκίας

16 Σεπτεμβρίου 2014

Σε αυτήν την υπόθεση οι προσφεύγοντες, μέλη της θρησκευτικής κοινότητας των Αλεβιτών (ετερόδοξο μειονοτικό παρακλάδι του Ισλάμ), κατήγγειλαν το γεγονός ότι το περιεχόμενο των υποχρεωτικών μαθημάτων θρησκευτικής και ηθικής παιδείας στα σχολεία ήταν βασισμένο στη σουνιτική προσέγγιση του Ισλάμ.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση αναφορικά με τρεις από τους προσφεύγοντες, των οποίων τα παιδιά φοιτούσαν σε σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά τον κρίσιμο χρόνο. Διαπίστωσε ειδικότερα ότι, όσον αφορά στη θρησκευτική διδασκαλία, το τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα εξακολουθούσε να μη διαθέτει τα κατάλληλα μέσα για τη διασφάλιση του σεβασμού των πεποιθήσεων των γονέων.

Στο πλαίσιο του **Άρθρου 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, το Δικαστήριο, παρατηρώντας ότι η διαπιστωθείσα παραβίαση του Άρθρου 2 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου πήγαζε από ένα συστημικό (δομικό) πρόβλημα, το οποίο είχε ήδη επισημανθεί στην υπόθεση *Hasan και Eylem Zengin* (βλ. παραπάνω), έκρινε ότι η Τουρκία όφειλε να εφαρμόσει, χωρίς καθυστέρηση, κατάλληλα μέτρα για την επανόρθωση της κατάστασης, υιοθετώντας ιδίως ένα σύστημα απαλλαγής από το «υποχρεωτικό μάθημα θρησκευτικού πολιτισμού και ηθικής παιδείας» που δεν θα αναγκάζει τους γονείς να αποκαλύπτουν τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές τους πεποιθήσεις.

Memlika κατά Ελλάδα

6 Οκτωβρίου 2015

Η υπόθεση αυτή αφορούσε τον αποκλεισμό δύο παιδιών ηλικίας 7 και 11 ετών από το σχολείο, όταν διαγνώσθηκε λανθασμένα ότι έπασχαν από λέπρα. Οι προσφεύγοντες – οι γονείς και τα δύο εν λόγω παιδιά – ισχυρίστηκαν ειδικότερα ότι ο αποκλεισμός των παιδιών από το σχολείο παραβίασε το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 2** (δικαίωμα στην εκπαίδευση) **του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου** στη Σύμβαση. Δέχθηκε ότι ο αποκλεισμός των παιδιών από το σχολείο επεδίωκε έναν νόμιμο σκοπό, δηλαδή την αποτροπή κάθε κινδύνου μετάδοσης της νόσου. Θεώρησε ωστόσο ότι η καθυστέρηση στη συγκρότηση της επιτροπής που ήταν αρμόδια να αποφανθεί για την επιστροφή των παιδιών στο σχολείο δεν ήταν αναλογική με τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό. Δεδομένου ότι τα παιδιά εμποδίστηκαν να παρακολουθήσουν τα μαθήματα για περισσότερους από τρεις μήνες, το Δικαστήριο έκρινε ως εκ τούτου ότι ο αποκλεισμός τους παραβίασε το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση.

C.P. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (αρ. προσφυγής 300/11)

6 Σεπτεμβρίου 2016 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Ο προσφεύγων, ανήλικος, ισχυρίστηκε ότι η προσωρινή αποβολή του από το σχολείο από την 7^η Φεβρουαρίου 2007 έως την 20^η Απριλίου 2007 παραβίασε το δικαίωμά του στην εκπαίδευση.

Το Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή **απαράδεκτη** σύμφωνα με το Άρθρο 35 (κριτήρια παραδεκτού) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο προσφεύγων υπέστη σημαντική βλάβη με την έννοια των σημαντικών αρνητικών συνεπειών.

Durin κατά Γαλλίας

18 Δεκεμβρίου 2018 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Η προσφεύγουσα, μητέρα ενός αυτιστικού παιδιού, κατήγγειλε την άρνηση που πρόβλεπαν τα εθνικά δικαστήρια να δεχτούν την ένταξη του παιδιού της σε τυπικό σχολικό περιβάλλον. Ισχυρίστηκε επίσης ότι το Κράτος είχε παραβιάσει τη θετική του υποχρέωση να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τα παιδιά με αναπηρία, στο βαθμό που η έλλειψη εκπαίδευσης αποτελεί συνιστά από μόνη της διάκριση. Τέλος, κατήγγειλε τη μη παροχή από το Κράτος συγκεκριμένων μέσων προς τα αυτιστικά παιδιά.

Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι ο ισχυρισμός σχετικά με την παραβίαση το δικαίωματος στην εκπαίδευση του γιού της προσφεύγουσας ήταν **απαράδεκτος** ως προδήλως αβάσιμος, κρίνοντας ότι η άρνηση να ένταξης του παιδιού σε τυπικό σχολικό περιβάλλον δεν θα μπορούσε να στοιχειοθετήσει μη εκπλήρωση εκ μέρους του Κράτους των υποχρεώσεων που υπέχει βάσει του άρθρου 2 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, ούτε συστημική (δομική) άρνηση του δικαιώματός του σε εκπαίδευση λόγω της αναπηρίας του. Παρατήρησε, πιο συγκεκριμένα, ότι οι εθνικές Αρχές θεώρησαν την κατάσταση του παιδιού ως εμπόδιο στην εκπαίδευσή του στο πλαίσιο του κοινού δικαίου. Έχοντας σταθμίσει το επίπεδο της αναπηρίας του και το όφελος που θα μπορούσε να αποκομίσει από την πρόσβαση στη συμμετοχική εκπαίδευση, οι Αρχές επέλεξαν προσαρμοσμένα στις ανάγκες του παιδιού εκπαίδευση, σε εξειδικευμένο περιβάλλον. Το Δικαστήριο σημείωσε επίσης ότι ο προσανατολισμός αυτό ικανοποιούσε τον πατέρα του παιδιού που είχε την επιμέλεια. Επιπλέον, από τον Οκτώβριο 2013, το παιδί λάμβανε αποτελεσματική εκπαιδευτική στήριξη στο πλαίσιο ενός ιατρο-εκπαιδευτικού ινστιτούτου και η εκπαίδευσή του αυτή επέτρεπε την ανάπτυξή του. Εξάλλου, το Δικαστήριο θεώρησε ότι ο ισχυρισμός σύμφωνα με τον οποίο οι γαλλικές Αρχές δεν είχαν λάβει τα

αναγκαία μέτρα για τα παιδιά με αναπηρία ήταν επίσης προδήλως αβάσιμος, ελλείψει τεκμηρίωσης. Τέλος, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο ισχυρισμός σχετικά με τη μη παροχή από το Κράτος συγκεκριμένων μέσων προς τα αυτιστικά παιδιά ήταν απαράδεκτος λόγω μην εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων.

Κείμενα και έγγραφα

Βλέπε ιδίως:

- [Εγχειρίδιο για το ευρωπαϊκό δίκαιο σε θέματα δικαιωμάτων του παιδιού](#), Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Συμβούλιο της Ευρώπης, Ιούνιος 2015
 - Διαδικτυακός τόπος του προγράμματος του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού και την προστασία των παιδιών από τη βία: [«Χτίζοντας μια Ευρώπη για και μαζί με τα παιδιά»](#)
-

Επικοινωνία με τα Μέσα:

Τηλ.: +33 (0)3 90 21 42 08